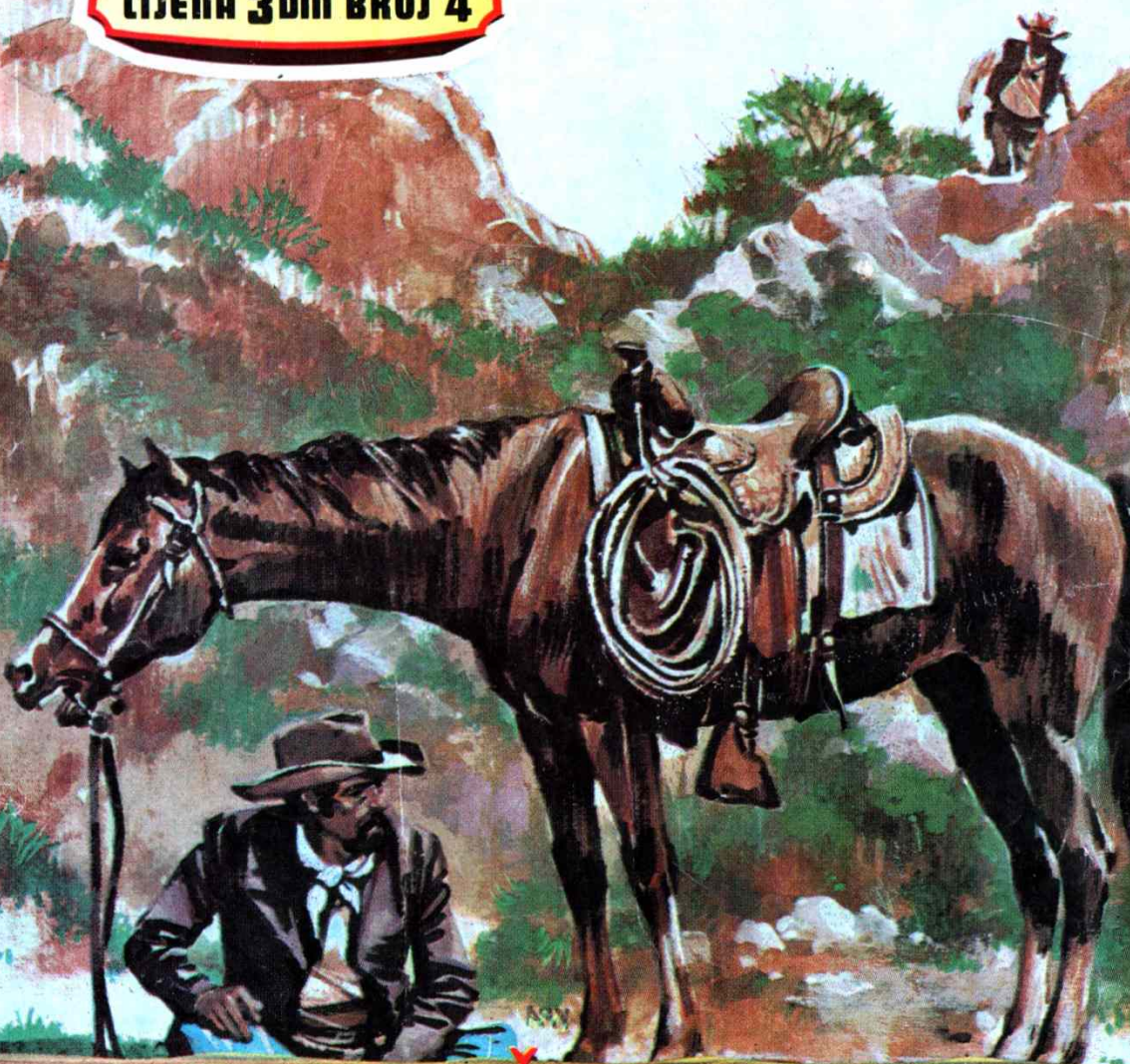


NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 3 DIN BROJ 4



U OBRUČU SMRTI

ROBERT ULLMAN

U OBRUČU SMRTI

»Laso« Nova serija 1973.

Urednik: Ladislav Grakalić

Prevela: Slava Ogrizović

»Laso« — Izdavač: OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — V. d. glavnog i odgovornog urednika: Borivoj Jurković
— Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1973.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/1-1973. od 22. VI. 1973.

Reno je bio jedan od sedmorice novaka zbunjenih lica, što u taj mah nisu bili sigurni hoće li im najprije skinuti kožu ili će ih odmah rastrgnuti i proždrijeti. Stupali su u redu znojeći se u novim odorama.

Zaustavili su se desno od bijelo obojenog jarbola na kojemu je opušteno visjela zastava Sjedinjenih Država.

Pred njima je stajao kaplar Milford. Sunce mu je obasjavalo lice ogrubjelo od vojničkog života i pustinja. U borbi s Komančima izgubio je desnu stranu lica; od svega ostalo je samo oko.

Milford je stajao s rukama na leđima, žvakao duhan i dao novcima nekoliko minuta da se srede.

Uto izađe Pittock...

Kad je Reno stigao, Pittock je bio pijan. A kad je Pittock bio pijan, dolazio je na najneobičnije ideje.

Samo, Reno o tome nije znao ništa. On je bio ovdje savršeno nov.

Pittock je bio srednje visine, mršav, blijeda lica koje nikada nije izlagao suncu. Ispod tankih obrva gledale su oštre, crne oči. Šiljasti vršci brkova bili su zavrnuti prema gore.

Bio je i mlad. Od ukupno dvadeset i šest godina, Pittock je osam proveo u vojsci. Jedini mu je cilj bio napredovanje u službi; no premda je tri puta odlikovan za hrabrost, do sada je dopro samo do čina narednika. Zbog toga je bio stalno loše volje.

U borbama je bio četiri puta ranjen, a dva je puta zapovjednik tvrđave predložio da ga pošalju na besplatno školovanje u West Point. Prvi je prijedlog zapovjednika bio odbijen, na drugi još nije stigao odgovor.

Pittock je bio sin jednostavnih ljudi. Otac mu je poginuo u ratu, a majka, poljska Židovka, vratila se u Poljsku i udala za negdašnjeg školskog druga. Pittock je ostao sam i nije znao gdje mu je mjesto sve dok ga nisu primili u vojsku.

Otada je znao gdje mu je mjesto. A kad bi to pokušao zaboraviti, prihvatio bi se pića.

Iziđe na sunce i duboko udahne usijani zrak, pa se ukočeno uputi novacima. Na njegovu licu samo je na usnicama bilo malo boje. Tek kad se bolje pogledalo, mogla se na bradi opaziti mala brazgotina, uspomena na prvu ranu, za koju nije bio odlikovan.

Zaustavi se uzdignute glave četiri koraka pred Milfordom. Pogleda u kaplara koji sa štovanjem prinese prste kapi i hladnim glasom reče:

— Novaci, naredniče.

Pittockove se oči zasuze.

— Molim? — zapita.

— Grupa kaplara Milforda, naredniče — ispravi se Milford. — Sedam ljudi.

Činilo se da je Pittock sada zadovoljan.

— Sve ste im pokazali, je li? — zapita.

— Tri tjedna sam ih vježbao, naredniče. Dobri su.

— Zaista?

— Da — reče Milford. — Najbolji su od svih s kojima sam do sada radio.

— Vi se u to ne razumijete, Milford — reče Pittock. — Prošla je cijela vječnost otkako ste posljednji put bili u borbi, zar ne?

— Dvije godine.

— No, dakle! — reče Pittock i okrene se u mjestu s rukama na leđima.

Samo na tren Reno sretne njegov pogled i odmah spozna da mu Pittock neće biti prijatelj.

Pittock se malo ispravi, duboko udahne i reče:

— Ja sam narednik Pittock. Ako netko od vas ima nešto protiv, neka se javi!

Za sada još nitko nije bio protivan.

— Dodijeljeni ste mojem odredu — nastavi Pittock. Znaate li što to znači?

Ne, oni nisu znali što to znači...

— Mi smo borbena jedinica! Mi smo vrhunski odred A-puka! Mi smo najbolji i s nama jaši sam vrat! Je li vam jasno?

Pittock se malo pusti i počne lupkati čizmama.

— Imena! Neka počne čovjek s desna!

Prvi s desna zvao se Christopher Lohman i nije ga se moglo previdjeti: bio je za pola glave viši od onoga kraj sebe, širokih ramena i golemih šaka.

— Lohman, Christopher Lohman, gospodine! — klikne Lohman.

— Najbolji strijelci Apaša gađaju najprije najviše ciljeve, Lohmane! — reče Pittock. — Imaš sve izgleda da umreš mladi!

Sljedeći se zvao Lee Shark. Bio je tanak, opuštenih ramena i uskog lica što je već bilo označeno s nekoliko brazgotina.

Tada Reno dođe na red.

— Miller — reče on.

Pittock stane pred njega i podboči se rukama. Prolazile su sekunde, on ga je motrio i šutio.

— Miller?

— Da, gospodine.

— I?

— Jim Miller, gospodine.

— Odakle si? — zapita.

— Kansas, gospodine — reče Reno.

Upravo tako su ga unijeli u popis: Jim Miller, Kansas City, Kansas. Kansas City bio je grad negdje na sjeverozapadu. Reno nije znao gdje. A Jim Miller bilo je obično ime. Sasvim dobro za vojsku.

Pittock kimne.

— Odstupi dva koraka, Milleru! — reče oštro.

— Da, gospodine — reče Reno i odstupi natraške dva koraka.

Sada je stajao sam na suncu, za leđima ostalih. Pittock stane pred njegovo prazno mjesto, blijeda lica i prodornih očiju.

Vrag u uniformi?

...

Prodoše pola sata, a Reno je još uvijek stajao na istom mjestu, dva koraka udaljen od svoje opreme.

Milford je otišao uz red kuća, nekoliko puta otpljunuo i nestao u crnom otvoru neke zgrade. Prošlo je nekoliko žena, zatim i mlada svjetlokosa djevojka koja ga je pogledala sažalnim smiješkom.

Tada se vratio Pittock.

Hodao je nesigurno. U lijevoj ruci držao je neke papire.

— Milleru — reče. — Našao sam ovdje neke primjedbe! — Okrene nekoliko listova pa nastavi: — Dva puta si bio u rupi, a jednom kopao jarak jer si zaspao na straži.

— Da, gospodine. Bio sam umoran kao pas. Tri sam noći...

— Zaveži! — vikne Pittock.

Ponovno je proučavao papire, onda podigne glavu, pa reče:

— Zovu te Reno, zar ne?

— Tako me zovu prijatelji, gospodine.

— Reno? Je li?

— Da, gospodine,

— Što to znači?

— Ništa, gospodine. Jednom je to netko izgovorio i otada me tako zovu.

— Aha? — reče Pittock. — Imaš sedamnaest, zar ne?

— Da, gospodine.

— Pokupio te je jedan od onih što vrbuju mladiće za vojsku, je li?

— Da, gospodine. Tri mjeseca bio sam u Fort Unionu.

— Tako piše. Ali ovo nije Fort Union, ovo je Bowie! I još nešto, ovo nije dječji vrtić!

— Da, gospodine.

— Ti si odličan strijelac, zar ne?

— Tako kažu, gospodine.

— Bio si najbolji.

— Možda sam imao sreću, gospodine...

— Ne budi tako prokleta skroman, Reno! — urlikne Pittock. — Ne budi tako prokleti puzavac, razumiješ li? Ja sam ovdje narednik, a ti vojnik. Zajedno radimo. Razumiješ li?

— Da, gospodine.

Pittock složi papire, stavi ih u džep uniforme i protrlja rukom bradu.

— Uzmi svoje stvari i pođi sa mnom — reče na kraju.

Pittock je ležao na podu. Dva puta je povratio ali je još uvijek bio želen u licu. Kraj njega je ležala prevrnuti stolica i prazna boca, u kojoj je bio visokopostotni Kentucky-burbon.

Mala kerozinska svjetiljka što je visjela ispod drvenog križa, bacala je dovoljno svjetla da se na njegovu blijedom licu primijete blistave suze.

Reno je sjedio na Pittockovu krevetu pokrivenom šarenim indijanskim pokrivačem. Bio je naslonjen na zid, uzdignuo je koljena, a ruke prekrizio iza glave.

Pittock zastenje. Vjerojatno ga je bolio želudac. Bilo mu je zlo. Najprije se gotovo dva sata smijao, a zatim oko pola sata plakao.

Teško je i neravnomjerno disao. Ponekad bi promrmljao nekoliko riječi, zatim zastenjao. Bio je teško pijan i bolestan.

Pričao je Renou kako su prema njemu postupali u sirotištu, što su s njim pokušavale raditi opatice, kako je, dok je spavao na ulicama Bostona, skupljao opuške i prodavao novine. Rekao mu je kako je to izgledalo kad je prvi put provalio u trgovinu živežnih namirnica i kupio kolače sa čokoladom. Kasnije je provaljivao u veće trgovine i nije više krao kolače sa čokoladom. Zatim je došla na red banka u nekom, tko zna kojem gradu nedaleko Bostona.

Tri godine zatvora. Što nakon toga preostaje mladiću bez prošlosti, bez budućnosti? Tada se zvao Nordeck. U Tennesseeu je upoznao nekog čovjeka koji se zvao Pittock. Čovjek je živio sam sve dok nije sreo njega i iz samilosti ga poveo sa sobom u neku uličicu na kraju grada. Otada se Nordeck zove Pittock i nitko ne zna da se ranije nije tako zvao.

Pittock se okrene na stranu i naceri.

— Je li ti bolje, John? — zapita Reno.

Pittock se nasmije.

— Ti si mi prijatelj, Reno — reče prilično razgovjetno. — Zar ne, Reno, ti si moj prijatelj?

— Naravno, John, naravno — reče Reno. — Misliš li da bi sada mogao spavati?

Pittocku opet nije bilo dobro, kao da se davio.

— Mogao bi leći u krevet, John. Sutra ćeš se osjećati bolje.

— Ne! — prepukne Pittockov glas. — Ne puštaj me samogal Reno, molim te, ostani! Hoćeš li?

— Svi već spavaju, John. Kažu da će sutra biti naporan dan.

Pittock se pridigne.

— Ali ne i za tebe, Reno! Samo za one druge... Ostat ćeš, zar ne? Mi razgovaramo. Mi se zabavljamo. Mi smo prijatelji, pravi prijatelji, zar ne?

— Da.

— Nećeš otići?

— Umoran sam, John.

— Hoćeš li nešto popiti?

— Ne. Već sam previše pio.

Pittock stisne glavu rukama.

— Ne želim biti sam — reče. — Razumiješ li, Reno, ne mogu podnijeti samoću! — Zatim podigne glavu. Oči su mu bile pune suza.

Pittock legne na trbuh, nasloni glavu na ruke i ponovno zaplače. Povremeno bi i zastenjao. Ramena su mu se tresla kao u grču.

Reno smanji fitilj. Plamen zadrhće pa se smiri.

Pittock zaspi, načas se probudi, zamoli pokrivač, pa se savije kao pas. Reno ga pokrije pa legne na

Pittockov krevet. Tako je u polusnu dočeka zoru.

Pittock je još spavao kad je Reno tiho pokupio svoje stvari i izišao. Prošao je pored malih oficirskih kuća i zastao kod korala.

S druge strane korala, tamo gdje su bila kola, koračao je stražar. Kad je stigao do zadnjih kola zastane i pogleda na drugu stranu. Jedan se drugome umorno osmjehnu. Reno nazva stražaru, što je još uvijek stajao s puškom na leđima i rukama u džepovima:

— Dobro jutro!

— Dobro jutro — odgovori stražar. — Zar si zalutao?

— Ne znam gdje mi je krevet. Neki je momak priredio veselicu i pozvao me, a ja sam ovdje nov.

— Novi spavaju u A 3. To je peti blok tamo prijeko... Preostalo je samo pola sata do ustajanja, mladiću moj.

— Hvala — reče Reno.

Još se jednom osmjehne pa produži ulicom između dva reda baraka, prijeđe preko velikog vježbališta, kimne glavom čuvaru pred skladištem municije i skrene lijevo prema baraci A 3.

Lee Shark mu je, na sreću, sačuvao drveni ležaj. Reno baci stvari na pokrivač, sjedne na rub postelje i skine čizme. Noge su mu gorjele, a vunene čarape bile posve mokre.

Reno nije čuo trubu. Dok je sve ostale njezin prodoran zvuk trgnuo iza sna, on je i dalje spavao. Pet minuta kasnije otvore se vrata barake i u nju prodre blijedo svjetlo praskozorja.

— Diži se! — Izdere se oštar glas. — Iz kreveta, lijena vrećo! Dan je!

Reno se okrene, zarije glavu u pokrivač i zamumlja.

Kaplari Davis i Stinson prolazili su sredinom spavaonice, a vojnici ih dočekivali pred svojim krevetima u stavu mirno. Davis je pregledavao lijevu, a Stinson desnu stranu. Reno je spavao na lijevoj strani i kaplar Stinson ga je odmah uočio. Prolazio je pokraj ostalih vojnika a da ih nije niti pogledao. Kad je stigao do Renoa, raskorači se pred njegovim krevetom.

— Hej! — rikne. — Hej, što je ovo ovdje? — Kaplar se podboči rukama, malo nagne i pokuša unijeti Renou u lice.

— Tko je to? — zapita Leea Sharka.

— Reno, gospodine.

Davis se uspravi, duboko udahne, stisne oči i zaurla:

— Reno!

Glas mu prepukne. Zatim zgrabi vuneni pokrivač i zdere ga sa spavača. Reno otvori oči, sjedne, strese glavom, žmirne prema danjem svjetlu pa se otvorenih usta zabulji u Davisu.

Davisovo lice se razvuče u vražje kreveljenje.

— Gospodine, što vam smijem donijeti za doručak? — zapita posprdno. U baraci zavlada potpuna tišina, a on nastavi: — Šunku s jajima? Biftek s rajčicama ili možda jaja na oko s grahom?

Reno osjeti kako mu se naglo osušilo grlo.

— Ništa — začuje Reno samog sebe. — Odmah ću ustati.

— Ah! — reče Davis, a tada još jednom zaurla: — Aha! Ti ćeš ustati! Udostojao si se da napustiš krevet! U redu, želim te vidjeti na nogama, mladiću! Diži sel

Reno stane mirno uz desnu stranu kreveta. Pomalo se njihao, osjećao se bijedno.

— Ime? — zaviđe Davis.

— Miller, gospodine.

— Ah, Miller! — Davis se naglo okrene Leeu Sharku: — Što je bilo ono maloprije? Spomenuo si neko drugo ime. Reno, zar ne?

— Zovu me Reno — reče brzo Reno.

— Miller. Ti se zoveš Miller. A ja sam Davis. Kaplar Davis ili gospodin Davis. Je li jasno, Milleru?

— Da, gospodine.

— Ime?

— Miller, gospodine.

— Dobro. Jučer uvečer te nisam vidio, Milleru.

— Bio sam s narednikom Pittockom.

— Tako? — Davis digne jednu obrvu. — Bio si s Pittockom, jer li? Lijepo, Milleru. Sada si s Davisom. A ja vidim da nisi uredio svoje stvari. Mislim da si ti jedno lijeno psoto, Milleru!

— Gospodine, ja...

— Ni riječi, Milleru! Ništa ne želim čuti. Kad ostali pođu na doručak, vani ćeš mi se javiti. Jasno?

— Da, gospodine.

— U redu, Milleru — Davis milostivo kimne, tada naglo podigne glavu, okrene se na peti i pođe napolje. Dok je izlazio vikne: — Za pet minuta želim vas vidjeti vani postrojene u dva reda! Kreveti dolaze na red poslije doručka! Naprijed! Smjesta! Kasnimo!

Pittock je stajao napolju i vršio jutarnju prozivku. Bio je još nešto bljeđi nego jučer, ali se držao uspravno.

Poslije prozivke javi se Reno kaplaru Davisu, koji se očigledno mnogo trudio da oponaša Pittocka.

— Što je s ovim čovjekom? — zapita Pittock.

— Prespavao je jutarnje buđenje. Malo ću mu pokazati, naredniče.

Reno pogleda Pittocka na čijem licu ne zadržiti ni jedan mišić.

— Pravilno, Davis — reče Pittock.

To je bilo sve. Onda se okrene i pođe preko vježbališta.

Davis se nakrevelji. Reno ostane ozbiljan.

— No, da počnemo, Milleru! — reče Davis, odstupi korak i vikne: — Na desno! Trčecim korakom naprijed!

Bio je to veliki četverouglasti prostor sa svih strana okružen barakama. Reno ga je morao pretrčati deset puta u krugu. Davis je stajao u sredini držeći ruke na leđima, samo je ponekad napravio koji korak.

Napokon zaustavi Renoa.

Dvadeset velikih čučnjeva. Zatim još jedan brzi krug po vježbalištu.

— Na doručak! — reče Davis. — Ako imaš sreće, još ćeš nešto naći.

Reno odjuri do blagovaonice. Lee Shark je za njega sačuvao malo mlake kave, po dvije kriške crnog kruha i sira.

Na vratima blagovaonice stajao je Pittock.

Kad je Reno sjeo za dugi stol, Pittock zaviče:

— Ustaj! Za dvije minute želim vas vidjeti postrojene.

Reno srkne malo kave, stavi sir među kriške kruha, te izlazeći napolje zagriže.

Vani su stajali Davis i Pittock.

— Miller! — oštro povikne Davis.

— Da, gospodine — zastane Reno.

— Jede se u blagovaonici! Jasno?

— Da, gospodine.

— Za mnom, Milleru! Naprijed, trkom!

Pretrči vježbalište pokraj podoficirskih baraka, pa između korala stiže do nekog potoka.

Još uvijek je držao u ruci kruh sa sirom.

— Stoj! — vikne Davis koji je dolazio za njim. — Okreni se!

Reno se okrene licem prema njemu.

Devis stisne usnice i raširi nosnice.

— Ovdje će biti zakopano smeće, Milleru. Ovo je fina tvrđava i u njoj ne može posvuda ležati smeće, zar ne?

— Da, gospodine.

— Želim vidjeti jamu duboku tri stope, široku i dugu dvije stope. Bilo je vojnika koji su je uspjeli iskopati za tri sata.

— Rukama, gospodine?

— Pogodili ste, Milleru. Golim rukama.

— Dobro, Milleru! — reče Davis. — Izvrsno! Samo sat i petnaest minuta. Izabrao si dobar komadić zemlje, zar ne?

Zemlja je svuda bila jednaka: tvrda ilovača puna kamenja. Renoovi nokti su popucali; popucala je i koža na dlanovima.

Pittock preda zapovjedništvo kaplaru Stinsonu, rukom opraši koljena odore i rukave, pritegne remen i pođe prema mjestu gdje je Reno kopao. Stigao je u trenutku kad je Davis rukama odmjeravao dubinu i širinu jame.

— Kaplare Davis! — reče.

Davis se uspravi.

— Naredniče?

— Mislim da je bilo dosta, kapla-re. Ne trebam svoje ljude samo zato da kopaju jame.

Devis slegne ramenima pa reče:

— Dobro — okrene se Renou i zapovijedi: — Naprijed!

Reno podigne svoj sedvić što se u međuvremenu sasvim sasušio, pa ga baci u jamu. Zatim čizmom nagura u nju iskopano kamenje i zemlju, dobro je utaba, okrene se i stupi u stranu.

— Gotovo — reče.

Davis kimne glavom i reče oštro:

— Dobar posao, Milleru!

Nazvali su ga »Salun čegrtuše«, a bio je smješten južno od tvrđave, u naselju kućica od ilovače.

Stanovnici naselja živjeli su od tvrđave. Bilo je tu mnogo saluna, dvije kantine, tri igraonice, dućan i nekoliko kuća što većinom nisu imale više od tri prostorije: malu kuhinju i dvije spavaće sobe, koje je vlasnik iznajmljivao na sat.

Uvečer bi djevojke izišle na ulicu i stajale pred kućama, odjevene u vrlo tijesne bluze, kose okićene perjem ili papirnatim cvijećem.

Lee Shark, Christopher Lohman i Reno ušli su u »Salun čegrtuše« i stali uz tezgu. Reno naruči pivo za 25 centi koje bi natočeno brzo gubilo okus. Popije pivo, pa se oprostí od Chrisa Lohmana i Lee Sharka.

Iziđe i počne polako švrljati uz kuće od ilovače. Bilo je to gnijezdo slično paklu, sagrađeno s jednim ciljem da se što brže i lakše zaradi novac; prljavo, smrdljivo, nastanjeno ljudima bez prošlosti i budućnosti.

Na uglu neke kuće čiji su prozori bili zamračeni, stajao je Pittock. Reno pokuša proći neprimjetno.

Pittock ga ipak opazi.

Kad je začuo njegov poziv, Reno zastane. U Pittockovu glasu osjeti nešto poput poziva u pomoć. Još je trenutak kolebao, onda ipak prijeđe ulicu istupi u sjenu kuće uz koju se skrivao Pittock.

— Danas imam slobodnu večer — reče Reno neraspoloženo.

— Oni me hoće ubiti — prošapće Pittock. — Ti šugavi psi samo čekaju da zakoračim na cestu.

Nekoliko trenutaka Reno nije znao što da o svemu tome misli. No narednikov je glas djelovao kao da Pittock zna o čemu govori, a ne da brblja pijane gluposti.

— Tko? — zapita Reno.

— Prokletstvo! Ja to osjećam! Ne znam tko bi mogao biti.

Reno proviri iza ugla na cestu.

— Ne možeš ih vidjeti, mladiću — reče Pittock. — Oni su sakriti!

— Čuj — reče Reno — ne vjerujem da se ovdje može nešto dogoditi. Ako želiš, možeš poći sa mnom. Ja se vraćam kući.

Dobro — reče Pittock. — Možda sam se prevario.

Međutim, nije se prevario.

Reno ih je prije nanjušio negoli ugledao. Bila su trojica. Jedan je pružao upereni revolver.

Među napadačima osobito se isticao kepec što gotovo nije imao vrata, a desna mu se plečka nakrivila, kako već jest u grbavaca.

Čovjek što je držao revolver bio je odjeven u prljavi platneni kaput i preširoke hlače. Na glavi je nosio vojničku kapu. Treći je bio Indijanac što doduše nije imao revolver, ali je

desnicu držao uz pojas za koji je vjerojatno zataknuo nož.

Izgledali su vrlo opasno i Reno zaključiti da je bolje ne pozirati za revolverom. S ovim se ljudima ne treba šaliti niti izvoditi kakve budalaštine. Izabrali su vrlo dobro mjesto za napad. Obje drvenjare, ona s lijeva i ona s desna, s te strane nisu imale prozore. Izgledalo je čak da su nenastanjene. Osim toga bila je to slijepa ulica, bez izlaza.

— Dakle, Pittock? — oglasio se mali grbavac.

Glas je imao izazivački ton a lice bilo bezobrazno iscereno, dok je nakrivljene glave gledao odozdo.

Uto začuje Reno kako mu Pittock šapuće:

— Znao sam... Blagi bože, oni će me ubiti!

Reno nije više u to vjerovao. Da su ga kanili ubiti, već bi odavno s njim svršili. Nešto su drugo namjeravali.

— Dan naplate — reče grbavac kreštavim glasom.

Ispuži ruku i svatko tko bi prošao, vjerojatno bi ga smatrao običnim prosjakom.

— Pričekaj malo, Buck — reče čovjek s revolverom i priđe jedan korak. — Tko je to s tobom, Pittock? — zapita i mahne revolverom prema Renou.

— Jedan novak — reče Pittock brzo. — Slučajno smo se sreli. Nema s time nikakve veze.

— Kažeš da je novak, što? a ja sam već mislio da si nabavio anđela čuvara — reče grbavi, pa prasne u bezobrazni, podrugljivi smijeh. — Ali ti nećeš nešto takovo učiniti, zar ne? Nećeš valjda dozvoliti da do toga dođe, Pittock?

— Naravno da ne, Buck! — nasmiješ se Pittock u neprilici.

— Što znači cijeli ovaj cirkus? Ja bih želio znati... — reče Reno, ali ga prekine čovjek s revolverom.

— Zaveži! Zelembać! — reče neprijazno i grubo.

— Pusti ga da govori — uplete se oštro grbavac.

— Ne sviđa mi se da je tu zajedno s Pittockom — odgovori revolveraš.

— Ne, to mi se ni najmanje ne sviđa!

— Mladić je dobar, George — reče mu grbavac. — Sviđa mi se.

Buck pažljivo promotri Renoa od čizama do glave, pa ga zapita:

— Vjerojatno ne znaš zašto smo ovdje pričekali Pittocku? Ili možda znaš?

— Ne. Nemam pojma — odgovori Reno.

Buck mu se ponovno zagleda u oči, pa nastavi:

— Došli smo po novac. Mi smo Pittocku učinili uslugu i sada smo to došli naplatiti. Za tebe bi bilo najbolje da sve zaboraviš. Sve, sinčiću, sve što si vidio i čuo.

— Dobro — reče Reno. — Onda idem.

— Ti zapravo možeš ostati, sinčiću — reče Buck, pa se obrati Pittocku: — Ili možda tebi smeta, Pittock?

Pittock uzbuđeno udahne pa reče:

— Imam uza se samo tri dolara, Buck. To je sve.

Nacereno lice grbavca se uozbilji, on stisne obrve i reče oštro:

— Mi smo te upozorili, Pittock, zar ne? Posao smo odmah izvršili i to diskretno. Sada želimo svoj novac. Jasno?

— Dobili ste robu.

— To s tim nema veze.

— Ja sam vam Jeffersona gotovo položio na dlan.

— To je druga stvar. Želiš li, dakle, postati general, Pittock, ili si odustao od te želje?

— Jefferson je bio najmanje dvije tisuće dolara vrijedan, Buck...

— ...koje samo morali naporno zaraditi. Osim toga Jefferson je imao samo četrnaest sanduka s municijom umjesto dva tuceta, kako si obećao... Duguješ nam osamdeset dolara, Pittock!

— Dobit ćete taj novac.

— Kad?

— Sutra uvečer...

Buck nakrivi glavu pa reče:

— Slušaj, Pittock, to je posljednji put da te puštamo da odeš. Sutra uvečer želimo imati novac ili ćemo ti oderati kožu.

— Sutra uvečer. Dajem ti riječ.

— Sutra uvečer, Pittock. To ti je posljednja prilika. Sjedimo ti za vratom, ne zaboravi! Možemo te uhvatiti kad hoćemo.

Buck ponovno nakrivi glavu, pa pogleda Renoa i reče:

— Sinčiću, nađi radije drugog plaćidrug. Pittock ne vrijedi ni pišiva boba.

— On je moj narednik.

— Nekada je bio i moj narednik.

Buck se okrene i sva trojica nestanu u sjeni kuća.

Pittock uzdahne: — Sada znaš sve.

— Nemam pojma, Pittock. I vjeruj mi, niti ne želim bilo što znati...

— Bio si prisutan razgovoru i znaš sve, Reno. Oni traže novac. A ja ih se ne mogu riješiti. Nikad ih se više neću riješiti!

— Sam si sebi zakuhao kašu, Pittock, pa je i sam kušaj. Žao mi je, ali ja s tim nemam nikakve veze, ništa me se sve to ne tiče.

Reno se okrene i jednostavno ode. Ali Pittock ga je slijedio.

— Sve je to samo moja zla kob, Renol Nisam želio ništa loše učiniti, ali oni su se prikrpili i sad me više ne puštaju. Buck Terrell je znao da želim što brže napredovati u službi i da sam s tim ciljem učinio neke nezgodne stvari, koje bi me mogle dovesti pred vojni sud. Počeli su me ucjenjivati, Reno, ja...

Kad je to izgovorio, Pittock stigne Renoa i uhvati ga za rukav. Reno zastane, otrese njegovu ruku pa reče:

— A sada me poslušaj, naredniče. Meni je svega dosta! Ništa ne želim znati o tome! Više ni jedne jedine riječi, Pittock! Jasno?

Ostavi Pittocka i prijeđe na drugu stranu ulice.

...

Odmah poslije doručka, slijedećeg dana, izvršene su pripreme za dvodnevno jahanje do brežuljka sjeverno od Fort Bowiea. Svaki je vojnik dobio po pedeset metaka za pušku i suhu hranu. Trebalo je to biti obično izviđanje.

Zapovjedništvo je preuzeo narednik Pittock. On izađe iz zgrade glavnog štaba u društvu sa zapovjednikom tvrđave, majorom Georgom W. Plunkinom.

Reno je zadnji primio municiju. Kad se vraćao opazi svjetlokosu djevojku što ga je prvog dana pogledala onako sažalno dok je stajao na uzavrelom suncu.

Reno pokuša svratiti na sebe njezinu pozornost. Ona napokon shvati, okrene se i raširenih se očiju zagleda u njega. Pri tom se široko nasmijala i zastala. Reno se kočoperio usred vježbališta kao da traži mjesto gdje će ga najbolje uočiti, pa rastegne usta od uha do uha, blaženo se smiješeći.

Naravno, na tom istaknutom mjestu morali su ga zapaziti Pittock i zapovjednik. Stajao je nasmijan i buljio za djevojkom što je već okrenula glavu i nastavila put, pa nije čuo kad je major zapitao Pittocka:

— Tko je onaj čovjek tamo, naredniče?

Narednik Pittock odgovori službeno:

— Jedan od novaka, gospodine. Reno. Ah, zove se Jim Miller...

— Naredniče, ovom mladiću treba objasniti da je vojnik!

— Da, gospodine — reče narednik, no Reno još uvijek nije ništa čuo.

Vidio ga je i kaplar Stinson, ali je on također čuo što je major Plunkin rekao naredniku Pittocku. Zauzme vojničko držanje i drekne:

— Milleru! Jeste li poludjeli, Milleru? Vjerujete li da ćemo svi mi čekati dok se vama prohtije ući u stroj?

Reno se osvijesti. Okrene se. Stinson zaviče:

— Naprijed, Milleru! Trkom!

Reno potrči vježbalištem što je brže mogao i postavi se između Chrisa Lohmana i vojnika što se zvao Charles Benson. Ali to Stinsonu nije bilo dovoljno.

— Istupite, Milleru!

Reno istupi pred stroj.

— Što vam, do vraga, Milleru, pada na pamet? Zar ste dobili sunčanicu?

— Ne, gospodine — reče Reno.

Pittock i major Plunkin pođu prema njima.

— Pozor, Milleru! — zaurla Stinson.

Pittock nešto šapne majoru Plunkinu, ovaj kimne, nasmiješi se i

spusti ruke koje je do tada držao na leđima.

— Milleru — reče.

— Da, gospodine?

— Što je bio uzrok vašeg luđačkog ponašanja?

— Ona djevojka, gospodine. Ja sam...

— Ona djevojka je moja kćerka, Milleru — prekine ga Plunkin. — Ima tek šesnaest godina i ja ću joj istjerati mušice iz glave! Ako mene pitate, Milleru, glupa je kokica koja još nije sazrela da nosi jaja. Jasno, Milleru?

— Da, gospodine. Nisam znao, da...

— Sada znate — ponovno ga prekine Plunkin. — Kad se vratite s izviđanja, javite se mojem pomoćniku. Ali, prije se operite i obucite pristojno odijelo, Milleru. Jasno?

— Da, gospodine!

— Među nama rečeno, Milleru, — zapita iznenada Plunkin — sviđa li ti se moja mala?

Reno, beskrajno iznenađen pitanjem, samo kimne glavom.

Plunkin zatrepće očima pa se obrati naredniku:

— Nastavite, naredniče. I zapišite Millera.

— Da, gospodine — reče Pittock, zauzme ukočeni službeni stav i naredi Renou da ponovno uđe u stroj.

Najprije su mislili da je kojot, no kad su se približili životinji, vidjeli su da je obična kuja mješanac, žuta kao ilovača, s tamnim repom i sivim pjegama po leđima. Još su nešto na njoj otkrili: ispod lopatica na leđima olinjala joj je dlaka. To je nedvojbeno bila posljedica remenja što joj je bilo vezano oko vrata i preko leđa.

Bila je to stara, oronula kuja koja je godinama nosila teret ili vukla kakva manja kolica. Šepala je i činilo se da crkava od žeđi.

Kaplar Stinson izvadi revolver, ali mu ruku naglo zadrži Charly, izviđač poluindijanske krvi. Reče:

— Jedan pucanj mogao bi nam prirediti vrlo neugodno iznenađenje...

Charly je bio mršav čovjek, koji bez biblije nije niti uzjahivao konja. Skoči iz sedla, izvuče nož iza pasa i prereže kuji grkljan.

— Ima li tragova? — zapita Pittock.

— Razgledat ću, naredniče — odgovori Charly.

Narednik Pittock odvede odred do obližnje stijene, zapovijedi vojnicima da sjaše i odmore se u sjeni.

Charly se vrati nakon dva sata. Najprije napoji konja i olabavi remenje sedla, onda pođe do stijene pod kojom se smjestio narednik.

— Ima ih oko osamdeset. Apaši su — reče Pittock. — Vjerojatno dolaze iz rezervata San Carlos. Ti smrdljivi crveni psi nikad nisu zadovoljni. Dođe li bilo tko i obeća im šaku smeća, polude. Malo ćemo ih pogledati. Ali, ne smijete pucati. Jeste li razumjeli?

Jahali su dva sata i stigli do lanca brežuljaka što su izdaleka izgledali kao hrpe pijeska naslagane jedna uz drugu.

Sjašu, ostave konje u hladu a uz njih i trojicu starijih vojnika što su bezbroj puta vidjeli Apaše. Ostale povede Charly uz jedan od brežuljaka.

Napokon stignu do vrha. Tu na zapovijest polegnu na trbuhe, kako

bi mogli neprimjetno promatrati Apaše.

S druge strane brežuljka nalazila se dolina koja je zakretala u luku. Od zapada prema istoku tekao je potok.

— Vidite li ih? — zapita Charly.

Reno se uzalud trudio da otkrije bilo kakvo micanje u dolini.

— Dolje su tri Indijanca iz plemena Palo Verdes. Stoje oko rupe u tlu. U proljeće, po takvim rupama ima vode. U ovo godišnje doba može se kopati pet stopa duboko, a da se ne naiđe ni na kap. Vidite li sada?

Palo Verdési su se mogli otkriti samo po njihovim sjenama što su bile nešto tamnije od okolnih. U blizini je bila skupina ljudi.

— Podižu logor — reče Pittock koji ih je promatrao dalekozorom, pa ga pruži svom susjedu.

— Mogli bismo ih posjetiti noću — primijeti Stinson. — To bi bilo jednostavno. Imaju oko dva tuceta konja.

Lee Shark, kome je Pittock pružio dalekozor, pogleda prema označenom mjestu, pa dalekozor preda Chrisu Lohmanu.

Lohman je vrlo dugo promatrao ljude, a onda reče:

— Ima pedesetoro djece i žena.

— Apaši, Lohman. Ništa drugo, samo Apaši.

I Reno pogleda kroz dalekozor. Na bijeloj pozadini ugleda ljude u šarenoj odjeći. Okolo su trčkarala djeca. Konji i psi ležali su u sjeni stabala.

Nakon što su svi pogledali Apaše, sprema se na povratak. Na brežuljku ostane samo Charly.

Nakon dulje rasprave s izviđačem Charlyjem, Pittock zapovijedi vojni-

cima da uzjašu. Nešto kasnije promrmlja neki stariji vojnik:

— Opet želi odlikovanje!

— O čemu govorite? — znatilježno zapita Reno.

— Jašimo na sjeverozapad. To znači da ga Charly nije uspio nagovoriti da pusti Apaše na miru.

— Ja sam u tvrđavi čuo zapovijest da ne smijemo dirati Indijance, ukoliko nas oni ne napadnu.

— Pokušaj to objasniti Pittocku. Ni za što na svijetu ne bi propustio ovakvu priliku. Uspije li, dobit će još jedno odlikovanje za svoju zbirku.

— Ovaj odred bi zapravo trebao voditi poručnik, zar ne? — zapita Reno.

— Jefferson — odgovori vojnik. — Ali, on je stradao. Čini se da je nemoguće za njega naći zamjenu. Prije ili poslije će se na stanovitom mjestu saznati da Pittock može postati oficir. Tada će ga poslati u West Point i mi ćemo ga se riješiti.

Vojnik što je jahao iza Renoa reče:

— Ubojica iz navike — pa se oštro i pakosno nasmije. — Ne misli o tome, mladiću. Narednik je za tebe i otac i majka.

— Zar zbilja vjerujete da ćemo napasti logor Apaša? — zapita Reno nakon što je trenutak razmišljao. — Dobili smo suhu hranu samo za dva dana. Ako napadnemo, moglo bi potrajati danima dok završimo bitku. Ima nas točno dva tuceta i nitko nije računao s borbom.

— Kome je Pittock narednik, mora uvijek biti spreman da se nađe na bojnopolju. Morao bih zapravo reći na stratištu, jer znam kako to ide.

— A žene i djeca?

— Tko vodi brigu o onima što prežive, momče? Njih čeka smrt u

pustinji. Poneko se vrati u rezervat ili priključu sličnim nomadskim grupama.

Ujašu u usku dolinu punu hlada. Pittock zaustavi odred. Čekali su izviđača Charlyja.

Kad je stigao, on izvijesti Pittocku:

— Nisu podignuli logor. Putuju prema zapadu, naredniče. Čini se da imaju određeni cilj. Ili se žele sastati s nekom drugom grupom Indijanaca ili žele prodrijeti dublje u brda.

Vojnici na konjima stajali su u dvoredima. Oni u prvim redovima mogli su čuti Charlyjev izvještaj.

Pittock samo kimne glavom.

— Gdje bismo ih mogli stići, Charly? — zapita.

— Ja to ne bih činio, naredniče — odgovori ovaj. — Dugo sam ih promatrao. Među njima je dvadeset i jedan ratnik, od kojih više od polovine ima vinčesterke. A možda su se uputili u Fort Bowie da predaju oružje?

— Koji Apaš čini takvo nešto dobrovoljno, Charly? — zapita Pittock. — Ne, Charly, mi ćemo malo raspaliti po njima. Zar ne?

— Mi smo na izviđanju — primijeti Charly. — Smijem li vas podsjetiti da je sa nama i sedam novajlija? Osim toga, zapovjednikova su naređenja bila jasna i nedvosmislena...

— Brini se radije za naređenja koja ti ja izdajem! Razumiješ li? Rekao sam da ćemo onu čeljad pogledati iz blizine. Nisam rekao da ćemo ih napasti!

Charly se namršti.

— Želimo li sutra uvečer stići u tvrđavu, morali bismo jahati prema jugu, naredniče. A Apaši su sjeverno od nas!

— Hvala, Charly, to mi je dovoljno — reče Pittock.

Čekali su na mjestu gdje je potok bio uzak. S obje je strane strma obala prelazila u travnjak što se gubio u pustinji pijeska i golih stijena.

Bilo je oko devet sati uvečer i sumrak je prelazio u noć koja kao da je visjela nad dolinom.

Konje su smjestili iza neke pećine, a vojnici su rasporedili puškometa daleko od izlaza.

Stinson koji je do tada razgovarao s Pittockom, okrene se vojnicima:

— Možda se čudite načinu na koji ovò radimo. Ali tko pozna Apaše i ovaj posrani rat, zna da ne postoji drugi način. Ovaj rat nije zato da netko postane junak. Naš je zadatak da ubijamo Apaše, a sami ostanemo živi.

Svi su šutjeli. Stinson otpljune, pa nastavi:

— Dobro. Trebam dobrovoljca što neće napuniti gaće kad zapuca.

Prijeđe pogledom preko novaka. Promatrao je jednog po jednog, onda prozove:

— Shark!

— Da, gospodine?

— Izvrsno, Shark, to mi se sviđa. Bar jedan među vama ima u kostima hrabrosti.

Lee Shark nije znao što da na to odgovori.

Uto se Charly vratio s izviđanja. Kad je zaustavio konja, začuo se lavež pasa.

— Dolaze — reče Davis.

Charly potjera konja i ostavi ga uz Pittockova šarca.

— Polako napreduju, naredniče — reče službeno. — Žene su smrtno umorne. Nose djecu.

— Vidjet ćemo — reče Pittock hladno. — Kaplar Stinson i Lee Sharke će im izjašiti ususret.

Charly kimne.

— Stari trik, zar ne? — reče i okrene konja, pa zastane iza zadnjeg reda konjanika.

Prošlo je pola sata. Tada se pojave pravi Apaši, četiri umorna pješaka s puškama u rukama, stisnuti u grupu. Bili su to inače čvrsti ljudi, nogu krivih od jahanja.

Iza njih se pojavi nekoliko mula na kojima su jahale debele žene s djecom. Zatim iznikne šest konja; na jednome je jahao starac sijede kose, dok su ostali bili natovareni vrećama i velikim snopovima žita. Iza njih se pojave Indijanci što su se vukli pješice.

— Dobro — reče Stinson. — Ti zaostani, Shark. Nećemo pucati dok se nešto ne dogodi. Jasno?

Shark kimne, okrene konja i pričekava da Stinson stigne do kraja pećine. Kad Stinson potjera svojega konja grubim udarcem ostruga i krikom, pojuri i Shark.

Jahali su koso preko ravnice prema čelu indijanske skupine.

Prva četiri Indijanca zastanu trenutak kao uzeti. Onda se bace na zemlju i odmah otvore vatru.

Žene i djeca se s vikom rastepu po grmlju, konji razbježe na sve strane.

Lee Shark začuje Stinsonov grubi smijeh. Kaplar je tjerao konja ravno na četvoricu što su ležala na zemlji, držeći u desnici mač a u lijevoj revolver.

Stinson opali i pogodi jednog. Ostala trojica poskoče i dugim se koracima razbježe na tri razne strane.

Lee Shark zapuca na sjedokosog Indijanca što je pokušavao zaustaviti

konje i stjerati ih na kup. Dva metka pogode starčeva konja u vrat. Konj se zaustavi u skoku, teško sruši na zemlju i pod sobom napola pokopa starca.

Uto Pittock izda zapovijed za napad.

Vojnici, do tada skriveni stijenom, jurnu prema izlazu iz doline i zatvore ga polukrugom.

Metak pogodi Sharkova konja, on se sruši. Stinsona dohvati metak u plećku i ona padne iz sedla.

Uz prodorne krikove, žene i djeca su bježali na sve strane tražeći kakav zaklon. Desetorica mladih Apaša uspjela se probiti prema ravnici na sjeveru. Nekoliko se ostalih Indijanaca pokušavalo popeti na strme i gole stijene.

Davis ih otkrije. Istog trenutka skoči iz sedla, klekne, nanišani i zapuca. Jedan po jedan padali su Apaši pogodoeni mecima vrsna strijelca.

Reno opazi kako se dva Indijanca oprezno šuljaju iza Sharkovih leđa. Jedan je imao dugi uski kameni buzdovan, drugi revolver. Lee Shark je klečao zaklonjen iza svog konja. Premda je u rukama držao pušku, nije pucao.

Reno okrene i potjera konja, pucajući u trku na dvojicu Indijanaca. Jednog pogodi u grudi, drugi munjevitost nestane u grmlju.

Prvi se metak zabije u Renoovo sedlo, drugi prohuji uz njegovo uho. Novi mu metak gotovo opeče leđa, a daljnji ga pogodi u opasač i otkine polovicu korica za revolver. Idući metak pogodi njegova konja.

Reno se odbaci iz sedla i padne na leđa. Otkotrlja se i tada nad sobom ugleda Indijanca. Iscerena lica, širom rastvorenih očiju, Indijanac se baci

na njega. U ruci je držao nož. Reno se uspio tek malo okrenuti, tako da ga je nož promašio za nekoliko centimetara. Zabio se u zemlju, ali je trenutak kasnije ponovno lebdio nad Renoom kojemu se činilo da to traje cijelu vječnost. Tada u čudu opazi kako se indijančevi prsti rastvaraju, ruka klone, a čovjek pade nauznak. Iz ruke poteče krv, a oči se zapanjeno rašire, kao da se čude. Reno se brzo otkotrlja u stranu. Pogođeni Indijanac padne upravo na mjesto gdje je trenutak ranije ležao on.

Povrh sebe Reno ugleda Pittocka. Bio je na konju i u ruci držao okrvavljenju sablju. Nakrevelji se Renou pa reče!

— Ti još mnogo moraš naučiti, Reno. Prokletstvo! Baci se u zaklon iza svog konja, glupane!

— Što je s Leeom? — promuca Reno.

— Drži se izvanredno!

Pittock naglo okrene konja i podbode ga ostrugom.

Reno je buljio za Pittockom koji je jurio konjem po grmlju, istjerivao sakrivene žene i djecu, gazio ih ili probadao sabljom.

Skrene pogled prema Leeu Sharku. On je još uvijek kao okamenjen čučao na zemlji s puškom u ruci. Dva koraka od njega ležao je mali zavežljaj. Odjednom iz zavežljaja odjekne glasan plač malog djeteta.

Chris Lohman se vrati iz potjere za nekim Apašima. Lijevi rukav njegove odore visio je u krpama, razrezan od leđa do šake. Lice mu je bilo tamnocrveno. Skoči iz sedla i baci se kraj Renoa.

— Dosta je! — krikne. — Ostale su samo žene... i djeca... Ja to više ne mogu...

Reno osjeti kako ga nešto steže u grlu. Kad je progovorio, vlastiti mu se glas učini tuđim.

— Lee ima malo dijete, Chris. Hajdemo tamo.

Lee Shark klečao je na zemlji. Lice mu je bilo sivo kao pepeo. Pred njim je ležalo zamotano rasplakano dijete, a dva koraka dalje u grmu žena pogođena metkom.

— Sveta Marijo... — prostenja Chris Lohman.

Naglo se okrene i pogleda u Davisa što je ponovno nabijao pušku. Chris potrči k njemu.

— Chris! — vikne Reno. — Prokletstvo! Pusti...

Davis primijeti Lohmana, baci se u stranu i opali pred njega. Ali metak nije zaustavio Chrisa. Davis poviče:

— Ne budi lud, ti idiotel!

Dok je Chris jurio pokraj Renoa, ovaj skoči za njim, zgrabi ga za nogu pa se prebaci preko sebe. No Chris je bio veliki jaki čovjek i Reno ga nije mogao svladati. Chris udari Renoa šakom po uhu i koljenom u trbuh. No i sam je bio ošamućen od pada. Kad se pribrao, ugledao je otvor Pittockova revolvera pred licem.

— Što to znači, Lohmane? — oštro zapita Pittock. — Zar si šenuo umom?

— On puca u žene i djecu — prostenje Lohman — ubija sve redom!

Pittock oštro pogleda Davisa.

— Dosta je, kaplare! — reče.

Davis spusti pušku pa se nasmije.

Reno se teško pridigne. Bio je napola onesviješten, a glava ga je užasno boljela.

— No, dakle — reče Pittock i zatakne revolver.

Gledao je neko vrijeme ošamućena Renoa, onda se obrati Davisu:

— Svršili smo! Prozovite ljude! Za pet minuta želim znati koliko smo izgubili konja, tko je ranjen.

Jave se četiri čovjeka. Bili su samo lako ranjeni. U borbi su stradala i tri konja. No bilo je i plijena: dva stara tegleća konja i osam mula.

Lee Shark se nije javio na prozivi. Čučao je kraj svog konja, držao indijansko dojenče na rukama i ljuljao ga.

Pride mu kaplar Stinson i zapovijedi:

— Shark, osedlaj mule!

Lee Shark polako podigne pogled i reče odsutna duha:

— Tornjaj se k vragu, Stinsonel!

Kaplar Stinson nekoliko je trenutaکا zabezeknuto promatrao Leea Sharka. Tek sada je naime opazio što radi. Onda kimne, okrene se i ode.

Jahali su dosta dugo, a kad stigoše na neku otvorenu uzvisinu, Pittock zapovijedi odredu da stane. Tu su podigli logor i postavili straže.

Bila je ponoć kad su Reno i Lee Shark smijenili na straži Chrisa Lohmana i vojnika Perkinsa.

Shark preda Lohmanu zavežljaj s djetetom koje je ljuljao i u snu.

Reno i Lee Shark obilazili su logor. U trenutku kad je Shark dospio u sjenu iza stijene, a Reno na drugoj strani hodao obasjan mjesecnom, iznenada se pojavi Pittock. Bio je trijezan, ali to nije mnogo pomoglo: bio je neugodan kao i kad je najpijaniji.

— Hej! — reče.

Reno zastane, a Pittock pride nekom osušenom stablu pa se nasloni.

— Ne mogu zaspati — reče.

— Nisi jedini — reče Reno hladno.

— Što želiš?

— Preživio si svoju prvu bitku, momče. Postao si pravi vojnik.

— Samo ne pitaj je li mi se svidjelo! — tiho reče Reno pa prokune.

Pittock se nasmije.

— Sutra ćemo stići u kraj gdje su se prije tri godine naselile neke nizozemske obitelji. Tamo ćeš upoznati čovjeka kojeg nećeš zaboraviti dok živiš. Možda će ti mnogo toga biti jasnije.

— Vjerojatno time želiš opravdati ovo što se danas dogodilo, a što ti i tvoji nazivate ratom?

— Nitko od vas novajlija nema pravo donositi bilo kakve zaključke dok ne sazna što se ovdje zapravo događa.

— Vidio sam kako je Davis bez ikakvog upozorenja postrijeljao ljude.

— Apaše, Reno. Samo Apaše.

— Da, znam...

— Davis je upravo ovdje izgubio ženu i dvoje djece, Reno. To nisi znao.

Pittock mu priđe i čučne.

— Priznajem — nastavi — da na prvi pogled izgleda gnjusno. Ali kad netko dozna što ti divljaci rade sa svojim žrtvama, puška mu u ruci sama opali.

— Zacijelo, Pittock, zacijelo! A kad je Lohman potrčao na Davisa, ovaj je bio spreman da i njega hladnokrvno ubije. Stvarno, ovdje se može svašta naučiti. Čovjek se i priučio, je li? Najprije se više ne uzbuđuje, a onda mu počne činiti zadovoljstvo i veselje. Zar ne?

Reno se okrene i ode bez riječi. Pittock ga nije slijedio. Ostao je sam u noći koje se toliko bojao.

...

Čim je granulo, napustili su uzvisinu i odjahali na jugozapad prema lancu brežuljaka.

Na nekom vrhuncu opaze Indijanca s kojeg su visjeli ostaci kožnate odjeće.

Jahači zastanu a Charly potjera konja na vrh. Indijanac je ležao pod drvetom. Kad se Charly posve približio, s drveta uzlete gavrani teško mašući krilima i srdito grakćući. Charly sjaši i iščezne iza stijena glatkih od vjetrova i kiša.

Vojnici pojašu dalje ali im Pittock zapovijedi da stanu. Čekali su. Uto se Charly pojavi na vrhu i mahanjem ruke ih pozove da se uspnu.

Gore su naišli na čovjeka u dronjima što je ležao u kratkoj sjeni stijene. Ležao je na leđima, ispruženih ruku i nogu. Nije se micao. Osušeno lice okruživala je sijeda kosa. Upalo lice, gotovo sama koža, djelovalo je kao da je već mrtav. Bio je bez oružja, a na nogama imao poderane mokasine.

Nisu samo gavrani čekali njegovu smrt. Dvadesetak koraka podalje čučala su dva bijela čovjeka.

Odjeća im je bila prašna. Na licima opaljenim od sunca izbila je brada stara nekoliko dana. Stariji čovjek imao je tvrdnu sijedu kosu, a mlađi usnice pune mjehurića. Pokraj njih su stajala dva konja i dvije tovarne mule natovarene stvarima.

Ljudi su jednostavno sjedili, među njima je bila boca viskija, a preko koljena naslonjene puške.

Kad ih je Reno ugledao, zapanjio se kako je mala razlika između ta dva čovjeka i gavrana koji su promatrali umiranje starog Indijanca.

— Sjašitel — zapovijedi narednik Pittock.

On sjaši i pride Charlyju što je klećao uz Indijanca.

— Što je s njim? — zapita Pittock.

— Star je i umoran — odgovori Charly.

— Odakle je došao ovamo?

— Vjerojatno je jučer pobjegao. Izdržao je dovde. Bio je s nekom ženom i dvoje djece.

— Je li mrtav?

— Ne.

Pittock baci pogled na dvojicu što su malo dalje čučali i čekali. Vratila se svom konju i uzme pljosku s vodom.

Kad je došao do starog Indijanca, Charly odmahne glavom i reče:

— Čovjek se spremio za smrt, naredniče. On više ništa ne treba. Želi umrijeti jer mu je za to došlo vrijeme.

Pittock se okrene na peti pa mahanjem dozove Dávisa i Stinsona.

— Tko su ona dvojica? — zapita ih.

— Lovci na skalpove — isceri se Stinson.

— Svinjel — proškće Pittock pa izvuče revolver.

S uperenim revolverom i ukočenih nogu krene prema starcu i mladiću što su opušteno sjedili na zemlji.

Stariji se izazivački cerio Pittocku, a mlađi se naslonio na stijenu i gurnuo šešir na zatiljak.

I Reno, koji je stajao podalje, također izvuče svoj revolver.

Pittock stane pred njih na udaljenosti od četiri koraka. Reno opazi kako mu se zacrvenio potiljak.

— Diži se! — iznenada oštro urlikne Pittock. — Na noge, vi proklete svinje!

Stari otpljune u stranu.

— Slušaj sinčiću, ne možeš tako razgovarati s nama! — glas mu je

bio hrapav i kreštav. Nastavi mirno: — Mi smo ovdje...

Pittock opali. Boca s ostatkom viskija rasprsnje se u sitne komadiće.

Mladić poskoči na noge, teturajući pride s uzdignutim rukama, pa reče prestrašeno:

— Naredniče, mi smo pristojni ljudi. Nismo ga niti dotakli. Bili smo poštove mirni. Kad netko umire, ne smije ga se smetati, naredniče.

— Zaveži gubicul — krikne Pittock, pa se okrene sijedom čovjeku i drekne: — I ti ustaj!

Stari čovjek ustane polako, kao preko volje. Reče:

— Naredniče, pobrinut ću se da za vaš postupak prema nama sazna zapovjednik tvrđave. Možete očekivati da će vam on natrljati nos, naredniče. Nitko nema pravo da s nama tako razgovara. Podsjećam vas, da nas država plaća za taj posao.

Pittock koji je buljio u starca kimne glavom, pa reče oštro:

— Iščeznite odavle! Hajde, tjerajte! A ako se usudite doći u Fort Bowie, budite sigurni da ću za vas izmisliti nešto posebno!

— Nebesa! Onda neka netko shvati današnji svijet! — promrmlja stari klimajući glavom. — Potužit ću se na vas, u to budite sigurni. Nikome ne dozvoljavam da sa mnom postupa na ovakav način! Da znate, o ovom će slučaju saznati i novine.

— Dajem vam minutu vremena da se nađete u sedlu — reče hladno Pittock i izvadi sat.

— Dobro, dobro! — vikne mladić. — Već idemo! Dođi tata, hajdemo!

Stari ustane. I tek tada svi primijete tri čupe kose, tri skalpa što su bila nategnuta na kamenju koje je starac do sada skrivao leđima.

Mladić pograbi skalpove, požuri do mule i strpa ih u platnenu vreću.

Brzo uskoče u sedla i odjašu da se više nisu okrenuli.

Pittock je još neko vrijeme stajao s revolverom u ruci. Tada nesvjesno pođe nekoliko koraka smjerom kojim su izjahali otac i sin, pa iznenada stane. Poviče:

— Zakopajte ga!

Nitko se ne pomakne. Gledali su u Pittocka koji im okrene leđa.

— Naprijed! — vikne Pittock. — Miller i Lohman, dajem vam pola sata vremena da iskopate raku. Ostali će pretražiti okolicu i pronaći ženu i dijete. Stinsone, povedite ljude!

— Naredniče, mi smo već u priličnom zakašnjenju. Htio bih reći, da...

Zanijemio je kad se Pittock okrenuo i oštro ga pogledao.

Kaplar zapovijedi ljudima da uzjašu. Razdijeli konjanike na dvije grupe. Prvoj grupi je zapovijedao on, drugu preda kaplaru Davisu.

Uskoro su se vratili. Donijeli su leševe žene i dvoje djece.

Nekoliko se vojnika bez zapovijedi pridružilo Renou i Lohmanu i pomogli im kopati.

Nitko nije progovorio ni riječi.

Ovdje je postojalo neko naselje, ili se ono tek gradilo. Gusto grmlje i trava do pojasa sakrivali su zidove kućica od zemlje.

Jahali su bez glaska, kad im Pittock zapovijedi da stanu.

Reno se osvrne. Obuzme ga čudni, strašni osjećaj kakav još nikad nije doživio. Očuti kako su mu se oznojili dlanovi.

Pittock se okrene. Njegov se pogled sretne s Renoovim. Gledali su se nekoliko trenutaka, onda Pittock podigne pogled i zagleda se u krošnje drveća. Na licu su mu titrale mrlje sunčeva svjetla.

Stinson se naceri i prođe pogledom od jednog do drugog novajlije.

— To je sve što su Apaši ostavili za sobom — reče poučnim tonom. — Nije mnogo, a?

— Što se ovdje dogodilo? — zapita Chris Lohman.

— Otada su prošle tri godine — reče Davis. — Bili su to Vitorijevi Apaši...

Negdje se u grmlju nešto pomakne. Kao na zapovijest svi munjevito okrenu glave. Čak su i stari vojnici, koji su sve to nekoliko puta doživjeli, napeto gledali.

Trenutak je vladala tišina, onda zapucketa grančica. Razmakne se grmlje i iziđe mali naborani čovjek. Bijele kose padale su mu preko ramena, uzanih i spuštenih. Gledao je vojnike bljedim, vodnjikavim očima što su blistale iz dubine tamnog izbrazdanog lica.

Čovjek se približi sitnim, neodlučnim koracima s nesigurnim osmijehom na licu.

Pittock okrene konja prema čovječuljku i pozdravljajući prinese prste kapi.

— Dobar dan, gospodine Hatfield — reče Pittock.

Mali čovjek se najprije zagleda u njega, onda kimne glavom i reče prijazno:

— Dobro došli u Hillcrest, majore! Recite vojnicima da sjašu. Dobro će vam doći osvježanje, zar ne?

— Srdačna hvala na pozivu, gospodine Hatfielde — odgovori Pittock čvrstim, vojničkim glasom —

ali mi smo samo na prolazu. Na žalost, moramo se pridržavati plana.

— Nećete me valjda odbiti, gospodine majore! — odgovori Hatfield. — Već je sve spremno! — on malo zakikoče pa nastavi: — Imamo izvanredno hladno pivo. Pa nećete odbiti poziv! Naše su se žene mnogo trudile, majore!

— Pa dobro, kad toliko navaljujete! Ali nemojte se previše truditi, molim vas.

Hatfield se glasno nasmije, a na licu mu se pojavi tisuće sitnih bora. Tada reče ushićeno:

— Dragi momci! Što bi se dogodilo s ovom zemljom bez naše vojske? Mi ovdje radimo u miru pod njezinom zaštitom. Pogledajte oko sebe, dragi majore! To je početak novog života, početak civilizacije u divljini. Mi smo sretni ljudi, majore!

— Sjašite! — naredi kaplar Stinson. — Novaci neka se svrstaju u poseban red. Ostali voljno. Pazite na vaše stražnjice. Ovdje sve vrvi od škorpijona, tarantela i čegrtuša.

Starčić je bio glatko obrijan a ruke čiste, uredne. Reno primijeti svetlucaње u njegovim očima. Mišići lica ritmički su se trzali.

— Molim, moja gospodo — reče starac s uljudnim naklonom, pa prihvati Pittocku ispod ruke kao da mu je stari znanac koji je došao u posjete.

— Stari je lud — reče jedan novajlija iz pozadine. — Zašto odmah ne odjašemo?

— I to spada u naobrazbu novajlija — odgovori Davis posprdno. — Svatko tko dođe u Fort Bowie mora upoznati gospodina Hatfielda.

Starčić ih povede ugaženim travnatim putem kroz visoku travu, grmlje i kamenje. Odjednom se nađu

na malom čistom prostoru usred kojega su stajale ruševine kuće. Pred kućom su bili stolovi pokriveni stolnjacima sa crveno-bijelim četvoricama, a na njima prljave čaše; na nekim se stvrdla kora od zemlje i prašine, iz nekih je rasla trava. U sjeni zidova ruševine ležale su bačve.

— Prošlo je dosta vremena otkad su u nas zadnji put bili gosti — reče starčić i pobaca suhe travke sa stolnjaka.

Pittock sjedne na čelo stola, pa kimne novim vojnicima. Ni jedan se ne usudi progovoriti. Posjedaju s obje strane stola, a kad im se starac prijazno nasmiješio, spuste poglede.

— Ne mogu izdržati — procijedi Lohman kroz stisnute zube. — Nikad nisam doživio nešto slično.

Hatfield sjedne na čelo stola uz Pittocku. Raširi ruke iznad stola i reče:

— Izabrali smo lijep i dobar komadić zemlje, majore. Upravo smo izvadili prve krumpire. Naše su smočnice pune. Dragi bog je darežljiv prema nama, imamo sve što nam treba.

— Raduje me što to čujem, gospodine Hatfelde — reče Pittock ozbiljno. — Znao sam da će nešto biti iz Hillcresta.

— Napredujemo vrlo brzo. Doduše, malo je presuho, ali smo upravo počeli raditi na sustavu navodnjavanja. U slijedećim sušnim razdobljima bit će bolje. Da, silno smo sretni u svemu što radimo i što poduzimamo, gospodine majore.

On zašuti pa prijeđe pogledom po mladima.

— Imate izvanredne momke, majore. To je ono što ova zemlja treba. Mlade momke koji znadu kuda spa-

daju i za što se bore. Krasni momci, majore!

— Hvala, gospodine Hatfielde.

Hatfield ustane pa reče:

— Gdje su naše žene? Oprostite, majore, idem pogledati što to rade...

— Izvolite, gospodine Hatfielde — ozbiljno odgovori Pittock, ali mu je glas sada bio izmijenjen.

Hatfield priđe ostatku vrata i uđe u nekadašnju glavnu prostoriju kuće. Nekoliko se trenutaka iznad ostataka zida mogla vidjeti njegova glava, onda je nestane.

Prolazile su teške, duge sekunde i upravo kad je Lohman htio nešto reći, začuje se strašan krik koji završi jezivim krkljanjem.

Pittock ustane.

— Ja neću ulaziti — reče grubim, ali nekako šupljim glasom. — Ali tko želi vidjeti, neka ide. Ja ga neću zadržavati.

— Što to znači, Pittock? — zapita Reno.

— Živi u rupi koja je nekad bila podrum za zimnicu. Uvijek se sve ponavlja. Tko dođe ovamo, nađe prijaznog čovjeka koji poziva za stol.

— I onda?

— Onda ništa. Hatfield pođe po žene i time se sve svrši.

— Nebesa! Zašto se nešto ne poduzme? Možda bi ga mogli odvesti odavde? — zapita jedan mladić.

— Nitko to neće niti pokušati, mladiću moj! — reče Pittock. — Hatfield spada ovamo koliko i ruševine, drač.

— Zna li se što ima tamo u rupi? — upita Reno.

Pittock kimne glavom, pa reče:

— Hajde, vraćamo se.

Svi su s olakšanjem ustali od stola, a Pittock počne pripovijedati:

— Imao je šestoro djece od dvije do deset godina. Od najmlađe djevojčice ostala mu je lutka, a od dva najstarija sina puške kojima su i oni pucali po Apašima. Na jednoj gredi visi vjenčana haljina njegove žene. Sagradio je oltar na kojemu stoje razne sitnice preostale od članova njegove obitelji. Hatfield je jedini preživio. Kad je stigao major Plunken, već je sam pokopao sedamnaest ljudi. Tada je imao trideset i osam godina.

— To znači da bi sada morao imati tek četrdeset i jednu godinu? — začuđeno zapita Chris Lohman.

— Točno, Lohmane. Kad je major Plunkin stigao, našao ga je potpuno slijedog. Ja sam ga upoznao u Fort Bowie dva tjedna prije nego što su naselje napali Apaši. Tada mu je kosa bila kestenjasta...

Narednik Pittock zapovijedi vojnicima da uzjaše i oni napuste ruševine Hillcresta, jašući na jugozapad.

...

U Fort Bowie stigli su kasno noću. Kad su vojnici sjašili i razišli se, narednik Pittock pođe u zapovjedništvo gdje je još gorjelo svjetlo.

Reno se naslonio na vratima vojničke spavaonice.

Lee Shark je sjedio na rubu kreveta s djetetom u naručju. Lohman reče da bi liječnik ipak više vrijedio djetetu nego jedan ušljivi konjanik. I tako su odnijeli dijete u bolnicu u kojoj je bio u službi kapetan James Driscoll. Mladi liječnik nije se osobito iznenadio kad je Lee Shark podigao pokrivač sa zavežljaja, pa se ukazalo gologlavo smeđe tjeme djeteta.

Postavi nekoliko pitanja i obeća, da će se pobrinuti za dijete. Slijede-

čeg dana propitat će se u susjednih Indijanaca.

...

U tvrđavi su prolazili dugi i naporni dani s kratkim odmorima.

Napad na konju, pješice, klekni, leđa na leđa, juriš sa sabljom, s revolverom, gađanje iz pušaka, trčanje po vježbalištu, trčanje kroz polja kaktusa, na brežuljak, niz brežuljak, u jarak, skok preko jarka, a cilj je uvijek vreća slame što predstavja Apaša koji mora crknuti.

Reno je bolje upoznao zapovjednika tvrđave. Dogodilo se to odmah nakon što su se vratili s izviđanja.

Plunken je potajno sanjario o kući na zapadnoj obali. Govorio je: »U blizini Frisća, mladiću moj, tamo je divno!«.

Ovdje u Fort Bowieju nije bilo divno. Predstavljalo je pravo osvjetljenje kad bi izjahali.

Plunkin reče Renou:

— Skidaj oči s moje kokice, mladiću. Ne isplati se. Ne isplati se željeti tako bezizglednu stvar.

Plunkinova »kokica« zvala se Brenda. Reno ju je stvarno želio zaboraviti. Kad bi je slučajno sreo, obuzela bi ga nelagodnost, naročito kad bi joj namignuo. Sjetio bi se riječi njezina oca.

Plunkin ga je ponudio Kantucky-burbonom i rekao:

— Mladiću moj, misli radije o tome kako ćeš preživjeti ovaj posrani rat.

Reno nije znao kako da preživi posrani rat. No kad su jednog dana unijeli u tvrđavu mrtvog narednika Jonesa s ostalim poginulim vojnicima, shvati da je sve samo pitanje sreće. Govorilo se da je Jones bio jedan od najboljih. To su rekli kad su ga pokapali. I kad su pokapali

njegove ljude, rekli su nad grobom, da su to bili najiskusniji borci protiv Apaša.

U tvrđavi je bilo preko 3000 vojnika. Njima treba pribrojiti tisuću izviđača, zatim lovce na skalpove, pa jedinice dobrovoljaca i one što su došli zaraditi na ratu. Nasuprot toj moći bilo je oko dvije tisuće Indijanaca što su povremeno napuštali rezervat da pokažu kako nisu psi.

Reno nije promatrao samo Brendu. On je proučavao i svog narednika. Ipak, nastojao je da mu se sklanja s puta.

Pittock se nije izmijenio: noću je u njegovoj sobi gorjelo svjetlo, danju je to bio čovjek koji zna što hoće.

Prošla su dva tjedna a da Reno nije razgovarao s Pittockom. Prošlo je još četrnaest dana dok je Reno smogao snage, hotimično zapeo za prag spavaonice i gubeći ravnotežu natrčao na Brendu. Dogodilo se to u sumrak, kad su svi ostali večerali.

...

Zadrži je neko vrijeme u naručju kako ne bi pala. Tada prvi put primijeti, da na nosu ima nekoliko sunčanih pjega. Nikada nije mislio da se jedno jedro mlado djevojačko tijelo može držati tako ukočeno. On se prestraši i ispusti Brendu iz zagrljaja, skine šešir i uljudno se ispriča. Ipak je trenutak pocrvenjela a njezine su velike oči dobile neki čudan izraz. Tada djevojka prkosno uzdigne ramena, podigne glavu i reče:

— Vi ste jedno bezobrazno stvorenje, Jime Milleru!

— Nisam to učinio namjerno... ali... — Reno prekine samoga sebe pa natakne šešir na glavu. Onda doda: — Ipak ne mogu reći da mi je bilo krivo!

On se bezobrazno naceri. Trenutak su se gledali, onda Reno nastavi:

— Možda tvoj otac ipak ima pravo...

— Moj otac? Što je s mojim ocem? Kakve on veze ima s tim?

Reno je likovao. Uspjelo mu je da je zadrži. Nebesa, što je bila bijesna! Ili se barem takvom pravila...

— Tvoj otac misli da si ti... — malo nakrivi glavu, zašuti, pa nastavi: — Uostalom, vidjet ćemo, zar ne?

— Što? Što ćemo mi to vidjeti, Milleru? — zapita Brenda oštro.

Reno oprezno odstupi korak unatrag, pa reče:

— Jesi li zbilja glupa kokica ili nisi.

Napadne ga iznenada, kao da je odavno naučila kako se s vojnicima bori prsa o prsa. Reno, potpuno iznenađen, pokušava uzmaknuti, ali je bilo prekasno. Njezina ruka poleti po njegovu obrazu i zbaci mu šešir s glave. Ali nije joj dao priliku za daljnje napade. Zgrabi je za ruke i poluokretom zavitla naokolo.

Munjevitom brzinom se ogleda nema li nepoželjnih svjedoka. Samo je nekoliko Indijanaca sjedilo na zemlji uz štale zabavljeno igrom.

Brenda hukne, pokušava ga ugristi, onda ga udari potpeticom u goljenicu.

— Polako, polako — upozori je Reno. — Ako nas netko primijeti u dvoboju, zaradit ću najmanje deset dana zatvora!

— Što se mene tiče možete tamo oštati dok ne posijedite! — reče Brenda srdito. — Do vruga, pustite me već jednom!

— A kako objašnjavaš činjenicu da se ti ovuda šuljaš, dok tvoj otac sjedi za večerom?

Ona ne odgovori, nego ga ponovno pokušava udariti potpeticom.

— Pustit ću te ako se malo smiriš — obeća Reno. — Dajem ti časnu riječ kao džentlmen.

Ona se ukoči, pa reče: — Dakle...

On je pusti, a Brenda nastavi:

— Htjela sam pogledati konje, Jime Milleru.

Reno se nasmije.

— Pokušaj to reći svojem ocu, djevojko.

Ona ga otrovno pogleda.

— Valjda ne mislite da sam ovamo došla radi vas?

— Da, upravo to mislim.

— Vi ste umišljeni i uz to bezobrazni magarac, Milleru! — reče ona bijesno.

Reno se naceri.

— Ja sam uvjeren, djevojko, da će se iz svega toga nešto roditi...

Neko ga je vrijeme gledala širom otvorenih očiju, kao da ne može povjerovati da je nešto takvo zaista rekao.

— Nebesa! Vi mora da ste zaista ludi, Milleru!

— A sada da ozbiljno porazgovaramo, Brenda. Zašto si došla?

— Zato da vam opalim čušku! — naglo odgovori djevojka i prije nego je Reno mogao odgovoriti, požuri prema štalama.

Istu večer Reno je doživio još jedan susret. Još je mislio o razgovoru i susretu s Brendom, kad ugleda Pittocka. Čim je Pittock otvorio usta da mu poželi dobru večer, zasuklja u Renoa zadah alkohola.

— Što je, Pittock? — neprijatno zapita Reno.

— Gavrani... — reče Pittock. — Proganjaju me ti prokleti gavrani.

— George, grbavac i Indijanac, je li?

— Buck hoće . . .

— Ja neću, Pittock — prekine ga Reno brzo. — Ja ne želim s time imati nikakve veze. Razumiješ li?

Stajali su u mraku i tako nitko nije mogao vidjeti suze u Pittockovim očima.

— Ja sam posve sam — počne on stenjući. — Nitko mi neće pomoći, pa ni Plunkin, koji je i inače hulja.

— Ipak te je predložio za daljnju naobrazbu u West Pointu, zar ne?

— Bez nade, Reno. Samo gospodska dječica mogu postati generali!

— Odbaci te proklete ambicije pa ćeš možda živjeti kako treba!

Pittock nadlanicom obriše nos pa zabaci glavu.

— Znači, ti mi nećeš pomoći, Reno?

Reno odmahne glavom, premda je osjetio nešto slično samilosti. No odmah uguši taj osjećaj. Pomisli, život je i suviše lijep, naročito nakon večerašnjeg sastanka s Brendom, a da bi ga izlagao opasnosti time što bi pomogao Pittocku.

Namršti se i reče:

— Zašto ne kažeš tom Bucku jednostavno neka ide do vraga?

Pittock se mučno nasmiješi.

— Ne vjerujem da bi mi on učinio tu uslugu, Reno.

Šutjeli su trenutak, onda se Pittock pribere pa reče:

— Ako večeras nemaš ništa drugo, pozivam te na jedno piće.

Reno zaista nije za tu večer ništa predvidio, pa prihvati poživ.

Ušli su u Pittockovu sobu koja je bila čista i uredna.

Reno zagrabi hladnu vodu iz zemljanog vrča pa sjedne za stol. Pittock je prekapao po ormaru dok nije našao bocu viskija.

— Viski ti neće ništa pomoći, do vraga! — reče Reno ljutito. — Nije to dobar lijek, Pittock.

— Ako ne liječi, barem ublažuje boli — reče Pittock. — Znaš li kad sam počeo piti? — Narednik izvuče čep iz grlića boce. — Bilo je to na Cache Creeku. Tada sam bio kaplar. Jednog mog vojnika napala su dva Apaša. Jednog sam Indijanca probo sabljom, a drugi je poginuo pod kopitima mog konja. Kad sam se sagnuo i pokušao pomoći vojniku da ustane, pogodila me sa strane strelica. Tu je ušla — pokaže Pittock vrat — a s ove je strane virila gotovo jednu stopu. Strahovito je boljelo, a liječnik je bio mrtav. Na sreću jedan je vojnik imao uza se ovakav lijek. Tako je počelo, Reno.

Pittock potegne iz boce, onda dlanom obriše otvor boce i usta. Iznenada reče:

— Vidio sam kako si se večeras sudario s Brendom Plunkin. Zaradio si dobru pljusku, zar ne?

— Pristojno je odjeknula — prizna Reno. — Što će učiniti Plunkin, kad sazna?

— Pokušaj zamisliti — Pittock se naceri. — Jednom joj se neki momak previše približio. Odmah je premješten u Fort Lowell. Dodijeljen je poručniku koji je bio Plunkinov nećak. Mladić je poginuo u nekom teškom okršaju.

— Nebesa! Pa ona je gotovo odrasla!

— U tome i jest problem. Ona je gotovo odrasla. Ali to znači da nije odrasla. — Pittock se nasloni na naslon stolice. — Reno, ja sam se maloprije prokleta loše osjećao.

— A sada?

— Malo mi je bolje.

Pitcock počne bubnjati prstima po stolu. Nije mu bilo lako ponovno započeti razgovor o Georgeu, Bucku i Indijancu. Napokon se odluči...

— Znam da nećeš s time imati veze, Reno. Pa ti se niti ne moraš u to miješati. Ja jedino želim o tome s nekim razgovarati. Vjerojatno će mi nakon toga biti lakše.

Pitcock potegne dugi gutljaj, ponovno obriše usta, pa nastavi:

— Upoznao si Bucka i Georgea, zar ne?

— I onoga trećeg.

— Taj je beznačajan — reče Pitcock. — On nešto znači jedino u pustinji. Buck i George su gavrani. Oni vode crvenoga sa sobom samo zato jer zna baratati nožem. Buck mi je pričao da je u stanju čovjeku izrezati crijeva, a da se žena, koja spava uz njega, niti ne probudi. Zato ga vode sa sobom.

— Radi zastrašivanja?

— Da, točno. Znaš li, Reno, Buck i George trebaju upravo takvog čovjeka. Oni su poput gavrana ili one dvojice što su na brežuljku čekali da Indijanac umre. Oni nemaju hrabrosti da umirućem čovjeku pošalju metak ili ga probodu nožem...

— Onda su dvojica ipak ubila ženu i dvoje djece...

— Puškom! Vjerojatno iz daljine od stotinu metara. To je nešto sasvim drugo. Postoji velika razlika. Jedno je pucati puškom iz daljine, sasvim drugo boriti se iz bliza...

— Kaži mi, što je zapravo s Buckom, Georgeom i tim njihovim Indijancem? — zapita Reno, ustane od stola, priđe zemljanom vrču i ponovno natoči vode.

— Buck je bio vojnik dvije godine. U Jeffersonovom odredu. Tada su se događale razne mutne stvari s

govedima, municijom, oružjem, pokrivačima, živežnim namirnicama. Bilo je to u doba kad je onaj prokleti Clum San Carlos, prijatelj Indijanaca, rezervat pretvorio u njihovo kraljevstvo. On je pri tom načinio najbolje poslove u svom životu.

— A njegovi su poslovni suradnici bili vojska i — gavrani, zar ne?

— Jeffersoni!

— I tko još?

— I drugi visoki oficiri.

— Plunkin?

— Istragom je utvrđeno da on jedini s time nije imao veze...

— Tko je odlučio da se sprovede istraga?

— Nešto je procurilo. Zatim se pojavio članak u nekim njujorškim novinama, uzbudio javnost i najviše vojno zapovjedništvo... Clum se neozlijeđen izvukao na taj način što je prekinuo ugovor. Preselio se u Tombstone, gdje sada izdaje novine. Zamisli, Clum i novine!

— A tko je stradao?

— Nitko. Vojsci je uspjelo da sve sredi u tišini. Sastavljena je komisija od samih visokih oficira koji su nekoliko tjedana njuškali po tvrđavi. Novine su u to doba već bile zauzete vojnim pohodima na sve strane. Tako su zaboravile na aferu. U središtu pažnje našli su se odjednom okrutni Apaši. Tako se to radi. Na Clumovo mjesto došao je drugi čovjek, sređene su knjige. Oficiri su premješteni, a podoficirima je zapovjedbena da šute. Tada su i Davis i Stinson iznenada postali kaplari. Moglo bi se reći, bila im je to nagrada za šutnju.

— A Jefferson?

— Jefferson je ostao ovdje. Buck i George su se udružili i pokušali s njim nastaviti prljave poslove. Ali

Jefferson je bio dovoljno lukav da ih izbjegava. Bila bi to previše nesigurna stvar. Buck i George nisu bili spretni i sposobni kao Clum, nisu se razumjeli u trgovačke poslove, a nisu imali ni zaleđe, nikoga tko bi ih mogao zaštititi. Oni su sve radili na najjednostavniji i najočitiji način, bez trunka mašte. Clum je bio mnogo vještiji, do vraga!

Pittock odjednom osjeti kako u njemu popušta napetost. Osjećao se nekako lakše, kao da se oslobodio more. Nasmije se.

— Jefferson je sve to znao, zato ih je izbjegavao. Nije htio s njima imati nikakve veze. Nasuprot, odmah se obratio novom agentu za rezervat. Ispitivao je teren, kako je to on nazivao. Ali, novi agent je bio tvrd orah i Jefferson ga nije mogao pridobiti. Bacio se na njega, pokušavao sve i sva, upotrijebio sve zalihe svoje bujne mašte, potrošio ušteđevinu, ali sve je bilo uzalud. Napokon je počeo očajavati. Više nije shvaćao svijet i takve ljude oko sebe.

— Je li pokušao agenta podmititi?

— Naravno da nije, mladiću moj! Imao je toliko razuma da se s Buckom i Georgeom ipak nije upustio u poslove. I to je kasnije platilo. Onda je došao k meni, jer smo se dobro slagali. Bili smo prijatelji. Tako sam saznao za njegove brige. Nekako je nabavio stanovitu zalihu oružja, dvadeset sanduka municije i deset sanduka pušaka. On je tvrdio da je to nabavio u Meksiku, ali možda je došlo i iz našeg skladišta. To ne znam, jer nikada nisam vidio ni sanduke, ni municiju, ni puške. Dakle, on je sve to sakrio na nekom brežuljku u blizini Hillcresta. Vjerovao je da je tamo roba najsigurnija. U blizini je živio onaj ludak pa ni

jedan prokleti Indijanac nije htio u blizinu.

— Hatfield?

— Da. Indijanci imaju čudne pojmove o ludacima, misle da su u vezi s bogovima...

Pittock, koji je već neko vrijeme šetao gore-dolje sobom, zastane. Nakon kratke šutnje nastavi:

— Jefferson mi je bio pretpostavljeni. Uvijek mu je sve polazilo za rukom. Bio je oficir, a ja obični narednik. Sama nebesa znadu kako sam često želio da mu se nešto dogodi, pa da dođe i mojih pet minuta. Ne, ništa strašno. Nisam mu želio smrt. Možda metak u plečku ili kuk, tako da odleži nekoliko mjeseci. Jefferson je bio dobar vojnik i oficir i mi smo se dobro slagali. Ali Buck je znao da ja želim napredovati. Buck i George, ta dva gavrana, znala su to vrlo dobro.

— I oni su potražili tebe, zar ne?

— Ne odmah. Jednog dana smo južno odavde otkrili grupu Apaša i odjahali za njima u brda. Tamo smo ih napali u jednom kanjonu. Bilo ih je tridesetak — ali su bili upozoreni na naš dolazak. Tada sam ga prvi put vidio.

— Njihovog Indijanca?

Pittock kimne glavom.

— On je uz rubove kanjona postavio nekoliko vrsnih strijelaca koji su Jeffersona uhvatili u unakrsnu vatru. Jefferson odlučio da ipak prodre u kanjon. Razdijeli odred, pa s dvije grupe izvrši juriš, a mene s jednom grupom ostavi da mu štiti desno krilo. Vidio sam kako je sa svojim ljudima pojurio prema ulazu u kanjon. Ja sam imao vrlo jednostavan zadatak. Ali, kad sam opazio da je Jefferson za tri konjske duljine ispred svojih vojnika i sam prodire u

kanjon, naciljao sam i ubio konja ispod njega.

— Jesi li siguran da je upravo tvoj metak ubio njegova konja! Nije li to mogao biti metak nekog Apaša?

— Kasnije sam razmišljao pa sam se i sam pokušao time tješiti — Pottock spusti glavu. — Ne, ipak je bio moj metak. Pažljivo sam naciljao i opalio. Njegov je konj pao, a on je odletio iz sedla. Tada sam opazio Bucka i Georgea. Bili su među mojim ljudima. Gledali su me i cerili se da mi pokažu kako su sve vidjeli. Buck i George, Bez odore, u civilu. Našli su se slučajno u blizini, slučajno su dojurili, kad su slučajno začuli pucanj. Buck zna biti ironičan. Pun je sarkazma. Grohotom se nasmija pa reče: »Kakav si ti lukavac!« Znao sam da ću od sada plaćati. Ali, tu je još uvijek bio Jefferson — živ. Zaklonio se iza velikog kamenja i pucao. Stoga sam bez uzbuđenja pustio da se Buck smije. Sakupio sam vojnike-dobrovoljce. Javilo se devet momaka. Buck i George su izjavili da žele s nama, jer je Jefferson uvijek bio prema njima dobar.

Pittock duboko uzdahne, vrati se stolu pa nastavi:

— Mi smo ga izvukli, mladiću moj! Nije bio ni ranjen. Pri tome sam izgubio pet vojnika, ali izvukli smo Jeffersona iz klopke zdrava i čitava. A nalazio se usred Apaša.

Pittock se zavalj u stolici, malo se protegne kao da je umoran, od nekog teškog posla, pa nastavi:

— Otada su Buck i George dolazili svaku noć. Ovamo. Jedne su noći doveli i svog Indijanca. Tvrdili su, da bih ja odmah postao oficir, kad bih mogao pokazati svoje sposobnosti, kad bi se to vidjelo. Ali tako

dugo dok živim u sjeni Jeffersona... Nebesa! Sasvim su me ošamutili. Počeli su i prijetiti. Htjeli su potajno trgovati s ukradenom vojnom opremom. Od mene su tražili potrebne podatke; ako ne pristanem, prijetili su, Jeffersonu će ispričati o onom hicu u kanjonu. Opirao sam se da im odam službene podatke. Oni su, naime, zahtijevali da ih obavještavam o pošiljkama oružja i municije, pokrivača i živežnih namirnica namijenjenim rezervatima. Oni nisu imali pojma, da Jefferson otprije posjeduje tajne zalihe. Odlučio sam da se time okoristim: ja ću njima odati tajnu, a oni će meni, za uzvrat, dati riječ da mi više neće prijetiti niti me posjećivati.

Pittock se gorko nasmije, pa prođe prstima kroz kosu. Usne mu se stisnu u ogorčenu grimasu. Nastavi:

— Časna riječ Bucka i Georgea! Morao sam unaprijed znati što za njih znači časna riječ! Opljačkali su Jeffersonovu tajnu zalihu, prodali je Indijancu i dobro zaradili. A taj Indijanac, kojega je odgajao neki katolički svećenik, nije nimalo praznovjieran. Stoga se nije bojao blizine luđaka. Pošao je s nekoliko ljudi do Hillcresta i Jeffersonu napravio zasjeđu. Tada je već bio otkrio skrovište i opljačkao ga. Kad je Jefferson naišao, bacio ga je u zrak njegovim vlastitim, ukradenim, eksplozivom. Poruga sudbine! Čim su izvršili zločin, došli su noću k meni i sve mi ispriповijedili, kao da su zločinom meni učinili uslugu.

Pittock ustane, prošeće nekoliko puta sobom, ponovno sjedne, pa nastavi utučeno:

— Otada neprestano dolaze, traže obavijesti. I tako su učestali napadi na vojne pošiljke. Naravno, podatke

o njima dobivaju od mene. Ali oni hoće sve više i više. Na svoj su način organizirali trgovinu i tako se obogatili. Postali su i drski. Ovdje više nemaju konkurencije. Trgovina je u njihovim rukama.

Pittock zašuti i nadlanicom obriše znoj sa čela. Neko je vrijeme šutio, onda teško uzdahnuvši završi:

— Tako, sada znaš što se ovdje odigrava.

— Jedna posrana igra — zareži Reno. — Reci, jesi li već razmišljao o tome, da sve to pošalješ do vraga i prekineš s tim lopovima?

Pittock ga zapanjeno pogleda pa usklikne:

— Kako to zamišljaš? Nebesa! Zar ne znaš što je moj cilj! Nisam valjda osam godina bio u ovoj uniformi, da na kraju... Ne, Reno, nemam za to živaca. George i Buck me drže u ruci.

»Bijednik!« pomisli Reno. »Želi postati general ili barem oficir, makar samo poručnik. A do sada ga je sve skupa stajalo daleko više negoli je mogao i smio platiti!«

Tada se Reno sjeti onog stravičnog noćnog prizora, pa zapita:

— A što je bilo s osamdeset dolara koje su tražili od tebe?

— To je uređeno — reče brzo Pittock. — To nema veze s ovim što sam ti ispričavao.

Reno se zagleda u njega, kimne glavom pa reče:

— Dobro. Ne tražim od tebe da mi bilo što kažeš. To je tvoja stvar, Naravno!

Pittock se zagleda u svoje prste. Neko je vrijeme šutio, onda iznenada podigne pogled i reče:

— Radi se o jednoj djevojci. Bila je to Buckova ideja. Tvrdio je da ću zacijelo poluditi ako ne počnem misliti na nešto drugo. Buck zna sve

o meni. Oni su me potajno proučavali. Osim toga imaju na sve strane znance i prijatelje. Časte ljude pićem, a ti znaš što moji ljudi o meni misle. Ja ovdje nemam prijatelja, Reno.

— Oni su ti, znači, podmetnuli ženu u krevet?

— Da... Lizu...

— Hm. Jesi li je mnogo puta sretao?

Pittock kimne glavom.

— Znaš što, Pittock? — reče Reno i nasloni se leđima na naslon stolice. — Ti si pravi idiot!

— U nekim stvarima svakako, Reno. Znam to i sam.

— Dozvolio si da te ovi gadovi smotaju oko malog prsta. Šaputanje u krevetu i slično. Jadna djevojčica, koja je doživjela nesretnu ljubav. Željela bi se izvući iz blata. Bajke o ženidbi. O dječici. Želi biti sretna. Je li tako bilo, Pittock?

Pittock nijemo kimne glavom.

— Odlaziš li još uvijek toj ženi? — Reno se zagleda u Pittocku koji ponikne glavom. Reno nastavi: — Nebasa, pa to nije nikakav zločin, Pittock! Ti je voliš, zar ne? Ti vjeruješ u njezine priče. Možda je to sve zapravo istina, tko zna? Možda je to stvarno imala nesreću u tom svom kratkom šugavom životu. Neke djevojke imaju jednostavno smolu. Zašto do vraga misliš da ona surađuje s Buckom?

— To nisam rekao.

— Ali si dao naslutiti. A ti to i vjeruješ, Pittock. Vjerojatno i jest s njim u vezi. Ti plaćaš Bucku za tu djevojk^u, zar ne?

— Osamdeset dolara mjesečno.

— Pa to je cijeli imetak za jednog narednika! Zar si poludio, Pittock?

Ovaj uzdahne i proguta nešto nevidljivo.

— Liz je... Dakle, neka je vrag naš! Ona je noseća, Reno.

— Nebesa! Još i to! A znaš li pouzdano da je dijete tvoje?

Pittock duboko uzdahne i odmahne glavom, pa reče:

— Kako se to u ovakve djevojke može znati? Slušaj, ja sam privremeno odlučio da dijete priznam za svoje i sada plaćam Bucku da drži jezik za zubima.

Renou je sve bilo jasno. Pittock je duboko zaglibio, a ovi gadovi plešu po njegovoj glavi kako im se prohtije.

Reno razmisli kako da pomogne Pittocku. Djevojka je noseća, i ako se to sazna, Pittock će stradati. Kao naredniku, ništa mu se neće dogoditi. Međutim, mora se oprostiti s idejom o školovanju u West Pointu, bez obzira je li ga Plunkin preporučio ili ne, čak i kad bi Plunkin bio rođak predsjednika Sjedinjenih Država. Ili još ima nade? Možda se nešto može učiniti pomoću novca? Podmićivanjem? Većina ljudi koji imaju neke veze s vladom, rado primaju mito. Ali Pittock nema novaca. S plaćom običnog narednika još je plaćao Bucka, Georga i djevojku što je bila noseća.

— Ona je djevojčura, Pittock! Tko će joj vjerovati ako tebe optuži za svoje stanje? Dobiye li dijete, to je pogibelj njezina zanata. Svatko joj je mogao načiniti dijete, zar ne? Čak i Buck ili George!

Pittock zaniječe glavom pa tužno reče:

— Ne, Reno, nije kako ti misliš. Ne radi se o tome. Zar ne razumiješ? Ona je jedina djevojka... koju sam... — on iznenada zanijeml.

— Ljubiš je? Ti glupi idlote! Dao si se jednostavno razapeti na križ! Divno, Pittock! Lijepo za djevojku, loše za tebe. I koliko te poznam, ti niti ne kaniš iskočiti iz te glupe gužve. Naprotiv, ti razmišljaš kako da je oženiš. Ipak, ova je zemlja dosta velika da se može naći kutak, u kojemu se čovjek može otresti prošlosti i naći priliku da počne nov život. Možda kao kapetan neke tvrđave negdje u preriji ili na obali, Pittock. Tada neće nikome pasti na pamet da postavlja pitanja tko je žena tog čovjeka, tog oficira. Ali ti si samo narednik, Pittock. A ovo ovdje je Fort Bowie, pa ako i preživiš rat, ostat ćeš i dalje samo narednik. Zar to ne shvaćaš, Pittock? Razumiješ li o čemu ti govorim? Ti nisi oficir i nikada to nećeš postati! Zar se još uvijek nadaš, kad ni Plunkin nije mogao nešto postići za tebe? Odbaci te svoje proklete sanjarije! Iščezi, provuci se između prstiju tih lopova i oni će postati nemoćni!

— Ne razumijem te, Reno — reče začuđeno Pittock. — Ovdje imam sjajne izglede. Plunkin mi je rekao da su gore već upozoreni na mene, da sam na popisu. Kaže da je pitanje nekoliko tjedana ili mjeseci, pa da sve krene. Nebesa! Reno, pa ti znaš što to za mene znači!

— Buck i George to također znaju, Pittock.

— Znam, znam! Ali to se više ne da promijeniti.

— Što ti, do vraga, zapravo hoćeš? Zašto mi pričaš ovu priču? Zato jer želiš čuti moje mišljenje? No, dakle! Ja mislim da idući put moraš pljunuti pred noge i Bucku i Georgeu kad budu od tebe nešto tražili. I dalje se zabavljaj sa svojom djevojkom. Tko zna što će iz toga na

posljedku izići. Ja vjerujem da ti ne može škoditi, Pittock. Ti više ne možeš dublje propasti, zar ne?

Pittock ustane i pride prozoru.

— Gotovo — reče tvrdo. — Zaboravi sve što sam rekao, i ne misli više o tome. Ja sam sretan da sam jednom sve to glasno izgovorio, da je to moje uho čulo. Želio sam čuti kako sve to zvuči.

On se vrati k stolu i sjedne. Gledao je neko vrijeme zamišljeno Renoa, pa nastavi:

— Ti nemaš s tim nikakve veze, Reno. To je moja stvar koju moram sam riješiti.

— Prema tome, ti više ne želiš čuti moje mišljenje?

— Ne!

— Dobro, kako god želiš. Razgovarajmo dakle o nečemu drugom — Reno se nasmije. — Jesi li čuo, Sharkovo djetesce se oporavlja... Svi govore samo o njemu... Jesi li i ti već bio u žene kaplara Jenningsa?

— Da, bio sam. Dijete se oporavlja. Dere se cijele noći.

Svoje riječi Pittock je izgovarao nesvjesno, odsutan duhom.

— Dere se zbog zubića, rekao mi je Shark. Osim toga, djetetu je počela rasti i kosa. Nitko ne bi vjerovao da će dijete prihvatiti upravo Jenningsova žena. Jenningsova žena i indijansko dijete!

Pittock kimne, uzme čašu i ispije dugi gutljaj viskija.

...

Nakon što je Reno dugo nastojao sresti ili barem izdaleka vidjeti Brendu, uzalud se kao progonjeni pas šuljao oko Plunkinove kuće, priključio se grupi vojnika koja je pošla u naselje prema »Salunu čegr-tuše«.

Kad su stigli do brijačnice na uglu jedne uličice, Reno opazi Bucka. U stvari nije ugledao njega nego njegovu grbu, koja je provirila iz ugla u crveno-zelenu kariranoj košulji.

Reno se odijeli od grupe, zastane, osvrne se, pogleda kuću na drugoj strani ceste čiji su prozori bili mračni i tiho pritrči jednoj kući s trijemom kako bi se uklonio žmirka-jućem svjetlu fenjera u blizini.

Buckova grba trenutak iščezne, odmah se zatim pojavi cijela njegova nabljena čvrsta spodoba, pomalo slična majmunu. Brzim koracima Buck krene niz cestu, povremeno se okrećući, zatim prijeđe uličicu i nestane u mraku.

Reno je neko vrijeme čekao. Tada prijeđe cestu, pogleda u smjeru kojim je odjurio Buck, pa zaviri iza ugla otkuda je Buck stigao.

Zaprepašteno zastane. Pred njim je na zemlji bio čovjek. Ležao je na boku, jednu je ruku grčevio zablo u zemlju, a druga je stršila s raširenim prstima iznad njegove glave. U takvom nemogućem položaju mogao je mirno ležati jedino mrtvac. To je Reno znao. On se ogleda. Nikoga nije bilo u blizini. Nagne se nad čovjekom koji nije imao ni vojničke odore ni šešira. Kosa mu je bila krvava. Malo dalje ležala je drvena kočnica nekih kola. Bio je to dugi komad izrađenog drveta, s jedne strane okrugao, s druge četverouglast. Reno podigne drvo s dva prsta i malo ga ispruži iza ugla da ga obasja svjetlo fenjera. Na oblom dijelu kočnice ugleda zalijepljenu kosu i komadiće kože.

Buck!

Reno to nije mogao shvatiti. Buck, trgovac ukradenom robom! Buck,

koji trguje bilo čime! Osamdeset dolara mjesečno samo od onog idiota Pittocka! Uz to municija, oružje, pokrivači, živežne namirnice! Trgovina skalpovima! Zar bi se čovjek koji iz svakog smeća može učiniti unosnu trgovinu upustio... Neka svada? Ili netko tko više nije htio biti idiot i dalje plaćati?

Ništa nije upućivalo da je čovjek bio orobljen. Njegovo je odijelo bilo uredno.

Možda je Buck naišao sasvim slučajno? I to je moguće. Ali zašto je tako brzo pretrčao ulicu i nestao? Kamo?

Reno spusti drveni predmet kraj mrtvačeve ruke i pregleda njegove džepove, ne bi li u njima našao kakav trag. Izvadi vrećicu s duhanom, papiriće za cigarete, komadić uzice, džepni nožić, dva ključa i nešto novaca. U unutrašnjem džepu kaputa pronađe deringer i kutiju za cigare od običnog lima, u kojoj je bila jedna skupa cigara, kakve mogu sebi priuštiti jedino generali. Reno vrati predmete u džepove, obriše ruke o hlače pa pođe čestom uzbrdo, kao da žuri u »Salun čegrtuše«.

Na mjestu gdje je iščeznuo Buck, zastane kao da je nešto zaboravio ili izgubio.

Između dvije male kućice otkrije uski i potpuno tamni prolaz. Na desnoj kućici nalazio se natpis *Assay Office*, a na lijevoj *Dr J. W. Jones, dentist*.

— Glupost! Tko bi u deset sati uvečer išao zubaru! — reče Reno sam sebi.

Što se tiče *Assay Officea*, on se nalazio na krivom mjestu. Tko bi u ovom kraju kopao zlato ili srebro? Ta bilo je to ratno područje.

Zlato? Nije li Pittock jednom pripovijedao, da su Apaši voljni plaćati zlatom?

Ispod glavnog natpisa pisalo je da ured radi svakog dana od osam u jutro do osam u večer, bez prekida, osim nedjeljom. I ništa više.

U uredu nije bilo svjetla. Reno proviri kroz zavjese na prozoru. Bio je mrak i sve je bilo tiho.

Kad se okrenuo, gotovo poskoči. Što je to bilo? Neki šum? Sjena?

Bio je George.

— Ah! — reče ovaj držeći revolver u ruci — koga to vidim? Zelembač!

— Halol — požuri Reno da ga pozdravi. — Kako ste?

— Ne melji gluposti! — reče George. — Što hoćeš?

Reno uspije da se malo isceri, pa odgovori:

— Pošao sam popiti čašu piva, čovječe. Ako te veseli, pođi sa mnom. Platit ću i tebi čašu...

— Pitam te što ovdje tražiš — reče George oštro. — I to upravo ovdje!

— Imam jednu sitnicu — reče Reno. — Zlatnu ukosnicu, koju uvijek nosim uza se da je odmah mogu pokloniti djevojci koja mi se sviđa.

— Ne brbljaj gluposti. Naprijed! Proveselit ćemo se s tobom!

— Tko ste to — vi? I zašto sa mnom? Meni je na vrh glave veselja, do vraga!

— Ti si Pittockov prijatelj, zar ne?

— On je moj narednik.

— Dosta! Pođi! Nikakva vrdanja, i bez trikova! Top je napunjen!

George pokaže revolverom uski prolaz među kućicama. Reno slegne ramenima. Zašto ne? Ponajprije, već je ionako preduboko gurnuo nos u tu stvar, drugo, nitko i ništa mu neće

pomoći, ma koliko zazivao u pomoć. Nije imao nikakvu mogućnost da odbije Georgeov poziv.

Uvukli su se u prolaz između kućica. Tada Reno primijeti usku traku svjetla. Prodirala je iz nekih odškrnutih vrata. Žmirkava svjetiljka njihala se iznad Buckove glave.

— Uđi, mali — reče Buck koji je bio bar za glavu niži od Renoa. — Sjedni na onu stolicu i osjećaj se ugodno. Mi želimo postati prijatelji, zar ne?

— Nema prigovora, Buck — reče Reno. — Uvijek je dobro imati prijatelje, zar ne?

Dok je to izgovarao, primijeti na čelu stola djevojku što ga je gledala zaplakanim očima.

»Liz!« pomisli Reno. Bila je plavo-kosa, po sredini joj je kosa bila razdijeljena i padala na ramena. Imala je dugo, usko, naličeno lice, vrlo blijedo, i velike plave oči, crvene od plača. Nosila je haljinu zelene boje s vrlo dubokim izrezom i čipkama na rukavima. Desnu je ruku sa stisnutom šakom položila na stol, a do ruke je bila poluprazna čaša.

— Kako se ti ono zoveš, mladiću? — zapita Buck što je još na vratima razmijenio nekoliko tihih riječi s Georgeom.

— Reno... Prijatelji me zovu Reno...

— Lijepo. Sjedni, Reno. Ne boj se Lize, ona još nikoga nije ugrizla, ukoliko joj to nije bilo zapovjedbno i plaćeno.

Buck pogleda Lizu, pa se bezobrazno nasmije. Onda joj dobaci:

— Prokletstvo! Obriši oči i lice! Izgledaš kao da smo te tukli.

— Djevojke često bezrazložno plaču, Buck — reče Reno. — Tko se još osvrće na njihov plač.

— Iskustvo žutokljunca — zareži George prezirno. — Čini mi se da je ovaj brbljavac malo previše drzak. Morali bismo mu dati po gubici već zato što ovuda njuška. Onda ćemo ga pustiti da ode, Buck. Ja mu ne vjerujem...

— Reno je fini momčić — reče Buck. — A sada, kad naša mačkica neće dalje surađivati, mogli bismo s njim početi poslove. Koliko te mjesечно plaćaju u vojsci, mali?

— Četrnaest dolara i pedeset i pet centi — reče Reno.

— Za kruh s maslacem i jednu jabuku — reče Buck. — U takvim je prilikama najbolje da se čovjek ogleda za dodatnom zaradom, zar ne?

Reno se naceri pa prebaci nogu preko noge.

— Prema tome, o čemu se radi, Buck — reče Reno. — Znaš, ja u poslu imam neke svoje principe. Razumiješ li? Na primjer, ne običavam leći u krevet s lešom.

Buckovo se lice trzne, a onda se nasmije.

— Što time misliš reći, mali?

— Da je to posao što propada, Buck. Zašto odbacuješ ovu djevojku?

— Zato jer je poludjela. Ljubavi! Ah, kad čujem nešto takvo!... Dobit će dijete, razumiješ li? A ja sam je uvijek upozoravao! — Buck se razbjesni. — Zar te nisam stalno upozoravao, prokletstvo! — On se razjareno zabulji u Lizu. — Ali, naravno, stari se Buck ne razumije u te stvari!

Buck obiđe stol.

Reno pomisli: a onaj čovjek na ulici? Mrtvac s razbijenom lubanjom? Da nije i on pokušao istupiti iz Buckovih prljavih poslova?

Buck stane uz Renoa pa reče:

— Posao je dobar, mali. Zарађује se novac. Džeparac.

— Sudjeluje li u tome i Pittock?

— Za taj posao trebam tebe. Da Pittock ne poludi. On treba malo podrške, moralne podrške, razumiješ li? Inače, je li ti Pittock nešto pripovijedao?

— O svojim poslovima? Nikada. A i zašto bi?

— Zar ni onom prilikom kad smo se sreli? Onda, kad smo od Pittock tražili da nam plati osamdeset dolara?

— Ne, nismo o tome govorili. Pittock nije brbljavec.

— Moglo bi ga skupo koštati, kad bi brbljao — reče George. Tada se okrene grbavcu: — Slušaj, Buck, zašto do vruga želiš da ovaj mali surađuje? Pittock je dovoljan.

— Mali može na Pittock paziti. To je sve. Vidjet ćemo kako će se snaći i kakav će biti.

Buck se odjednom razbjesni, udari šakom po stolu i pri tom se nagne, tako da mu je grba provirila iznad glave. Duboko udahne pa nastavi:

— Prihvati se Pittock, malil! Možda ga uhvatiš u trenutku slabosti! Možda će onda htjeti govoriti. A ti ga pusti neka brblja pa sve zapiši. Ako nešto posebno od njega saznaš, odmah dođi ovamo, jasno?

— A koliko se plaća? — zapita Reno.

— Dvadeset komada na kraju svakog mjeseca. Ili djevojka, koja god ti se sviđa. George i ja poznamo sve djevojke ovdje. Možeš imati koju zaželiš. Mi ćemo za tebe plaćati.

Reno u mislima nadoveže: jednako kao što su plaćali Pittocku... Ovaj Buck je zapravo idiot. George je možda oprezniji. Vidjelo se jasno da

je protiv ovog dogovora, da mu se ne sviđa.

Manjkao je samo njihov Indijanac. Reno ustane pa reče:

— Pripazit ću malo na Pittock, premda ne znam čemu to služi i što bi se time moglo postići. Uopće ne shvaćam kakav je zapravo moj posao, od čega se sastoji... Ali, dvadeset dolara će mi dobro doći, Buck. I od vremena do vremena kakva djevojka...

— Sjajno, mali. Sve će zavisiti o tome kako ćeš se držati. Mi ćemo te malo pomalo uvlačiti u posao, shvaćaš? Korak po korak. Već zato da se ne bi zadavio prevelikim komadom.

— Ja vam sasvim sigurno neću roditi dijete — nasmije se Reno.

— Kladim se da je ovaj momak pokvaren. — reče George hladno. — Lunja uokolo usred noći. Kladim se da je došao njuškati.

— Imam jednu zlatnu ukosnicu...

— Ne blebeći gluposti — prekine ga George. — Tornjaj se i drži gubicu! Jasno?

Reno kimne glavom pa reče:

— Dakle, još ćemo se vidjeti.

Nasmiješi se Bucku, kratko pogleda prema djevojci i pođe vratima pred kojima je stajao George i promatrao ga stisnutih očiju.

— Uхватиću te ako prevariš — reče George. — Uхватиću te, zelembaću!

— Tko se uvečer uzrujava, noću ružno sanja, George — reče Reno, dotakne prstima rub šešira, pa izađe.

Ode do »Saluna čegrtuši« i tu nađe Lee Sharka i Chrisa Lohmana. Obojica su bili veseli, supijani i gotovo posve bez novaca. Reno im plati po jedno piće. Na Buckov račun, pomi-
ali.

...

Reno iziđe iz barake u jedan sat noću i krene prema Pittockovom stanu. Usput je nekoliko puta zastao i pogledao u ulice među barakama. Obuzelo ga je neko sportsko natjecateljsko oduševljenje. Pittockovi problemi su ga najprije samo zanimali, a sada su ga sasvim obuzeli.

Mrtvac na cesti, Buckova ponuda, rasplakana djevojka koja čeka dijete, a u središtu svega Pittock s užasnim strahom pred noću, Pittock, čije noge drhte u čizmama i kad sija sunce.

Reno se oprezno šuljao uza zid Pittockove barake. Stigne do prozora. Zavjese su bile navučene, ali je među njima ostao nezastri dio, kroz koji je Reno mogao vidjeti dio oskudno namještene sobe. Pittockova odora visjela je na zidnoj vješalici. Vidio se i lijevi dio kreveta. U taj mah pomakne se pokrivač, kao da je netko sjeo na krevet. Tada se ukaže par nogu. No to nisu mogle biti Pittockove noge. Bile su vrlo uske i nježne, noge neke žene ili djevojke.

Liz.

Na zavjesi se ukaže sjena. Reno prepozna Pittocku.

Narednik je buljio u svoje ruke. Reno uskoro utvrdi da su krvave. Onda se silno prestraši Pittockova izraza lica.

Reno je trenutak stajao kao okamenjen uz prozor. Tada začuje iza sebe korake. Tihe, gotovo nečujne. Okrene se.

Bila je Brenda. Na sebi je imala kućnu haljinu a kosu je zavila na vrh glave.

— Brenda — prošapće Reno — Do vraga, što ti tu radiš?

Ona stavi prst na usta pa šapne:

— Pst! Nisam mogla spavati pa sam izašla da se malo prošetam, Jime Milleru.

— Upravo ovuda?

— Zašto ne?

— Sada, usred noći?

— Sada je pola dva — reče ona. — Tata spava kao top.

— Zar si poludjela, djevojko? — reče Reno tiho i prihvati je za ruku. — Brzo kući! Ovo nije mjesto za tebe! Brzo kući i sanjaj nešto lijepo... Sanjaj o meni!

Ona se nasmije, a onda zapita:

— A što ti radiš ovdje, Jime Milleru? To je Pittockov stan. Ha?

— Ne pitaj! Nebesa! Sav je svijet poludio! Idi kući, hoćeš li? Ne razmišljaj, nego požuri! Molim te!

Iz Pittockova stana dopre prigušeno stenjanje. Brenda i Reno okrenu glavu i oslušnu.

— Što je... to bilo... Je li to Pittock? — zapita Brenda.

— Naravno! Tko bi drugi mogao biti? Zato sam i došao. Njemu je ponekad potreban netko tko će ga potapšati po ramenu i reći mu da je dobar dječak. Razumiješ li, djevojko.

Brenda ga pogleda s nerazumijevanjem. On je brzo zagrlji, poljubi u usta i prođe rukom kroz njezinu kosu. Bilo je upravo tako lijepo, kako je zamišljao. Još i ljepše. Samo kad ne bi bilo toga Pittocku, pomisli. Bila je to noć, u kojoj je trebalo spavati napolju. Tiho reče Brendi:

— Hajde sada kući!

— Zar to zbilja želiš? — zapita ona pomalo bez daha.

— Naravno da želim. I više ništa ne pitaj. Požuri kući, legni i misli na nešto lijepo. Na nešto drugo...

Ponovo se začuje stenjanje. To je mogao biti Pittock, ali i djevojka. Reno nije bio siguran. Zvučalo je kao

da nekoga muče bolovi. Vrlo neugodni bolovi. I Reno pomisli na krv koju je ugledao na Pittcockovim rukama. Morao se hitno riješiti Brende.

— Što je, Reno? — zapita ona gotovo prestrašeno. — To zvuči kao da netko...

— Nebesa! Sve ću ti ispričati kad za to dođe vrijeme! Slušaj, Brenda, vidjet ćemo se sutra u jutro. Da? Moramo se vidjeti. Ti znaš da te želim. Ljubim te, Brenda, i oženit ću te, htio to major ili ne. Sasvim mi je svejedno što on o tome misli. Ali sada trči kući!

— Ako misliš da ja... Čuj, Reno, što si to rekao o ženidbi? Ti si jedan umišljeni, bezobrazni...

— Zašuti i odlazi! — prosiće bijesno Reno, zgrabi je i povuče uz kuću, pa u mali prolaz. Tu je ponovno zagrlji i čvrsto poljubi u usta. — Sutra ćemo o tome govoriti. Sutra uvečer. Ne, nego noću. U dva u noći kod prvog korala. Nemoj prespavati, djevojko!

— Zar ti možeš čekati do sutra? — prigovori djevojka, oštro, okrene se i otrči.

Reno prođe rukom kroz kosu. Samo je još to trebalo! Potrči natrag do Pittcockova stana.

Vrata su bila zaključana. Reno zakuca po debelom hrastovom drvetu.

Ništa se ne pomakne. Pokuca još jednom, nešto jače. Onda stavi usta na otvor ključanice, pa vikne priglušeno:

— Pittcock! Otvori, prokletstvo! To sam ja, Reno!

Začuje tihe korake, onda zaškripe vrata i sasvim se malo otvore.

— Nestani, Reno — jedva izgovori Pittcock. — Bježi, glupane!

Reno gurne čizmu u otvor i vrata pritisne ramenom. Reče poluglasno:

— Sve sam vidio kroz prozor, između zavjesa, Pittcock. To je Liz zar ne?

Vrata se otvore. Reno uđe, zatvori vrata, nasloni se leđima na njih i potegne zasun.

Bila je to zaista Liz. No Reno se morao naprezati da u tom jadnom stvorenju prepozna djevojku što je prije nekoliko sati, crvenih očiju od plača, sjedila za Buckovim stolom.

Zelena je haljina bila razderana i krvava. Na zglobovima ruku i nogu popucala je koža, kao da su djevojku nedavno vezali remenjem ili konopom. Noge su joj bile gole do iznad koljena, a koža na njima izgrebena, oderana. Lice otečeno, krvavo, jedno oko zatvoreno, izgrizene usnice. Iz svijetle kose kapala je krv i slijevala se niz vrat u izrez haljine.

Renou od užasa ponestane daha. Prošapće:

— Strašno!

Stajao je kao prikovan pred krevetom i gledao u nesretnu djevojku.

Učini mu se da Pittcock govori iz daljine, kao kroz neku cijev.

— Rekao sam ti, Reno, da ne ulaziš, da odeš.

Reno okrene glavu, promotri ga, pa opet pogleda djevojku.

— Tko... tko je to... Pittcock? Ja... ja sam je večeras vidio... Bila je zdrava...

— Gdje?

— Bila je s Buckom i Georgeom.

— Gdje?

— U Assay Officeu, Pittcock. Psi! George me je uhvatio kad sam stajao na cesti pred uredom. Odvukao me onamo. U sobi su bili Buck i Liz.

Reno zašuti uzbuđeno dišući, onda položi ruku na Pittockovo rame pa zapita:

— Tko je to učinio?

Pittock je teško disao.

— Ja... ja ne znam — istisne kroz zube. — Ne znam točno, Reno... Ona ništa ne govori... Bolesna je... Smrtno bolesna...

Reno pomisli na Brendu, pomisli na mladog liječnika u bolnici, ponovno na Brendu i Plunkina. Onda se okrene, ode do vrata i primi za hladnu kvaku.

— Reno!

Pittock skoči do njega.

— Nešto... nešto s djetetom... Oni su... Gospode... Oni su joj oduzeli dijete!

Reno bolno proguta zrak. Grlo kao da mu je postalo preusko.

Ogleda se po prostoriji. Pittock je posjedovao malu peć, koja je sada bila prašna. Stajala je u kutu.

— Trebamo vruće vode — začuje samog sebe kako zapovjeda. — I lijekove! I zavoja, Pittock! — Reno odjednom podigne glavu pa doda: — Kleeever! Sada je u bolnici... On će nam pomoći...

...

Reno pretrči vježbalište, protrči pokraj blagovaonice i barake s municijom. U njegovom mozgu tutnjala je jedna jedina misao: propali smo ako netko dozna!

Pred drugom barakom s municijom sudari se Reno s vojnikom s puškom na ramenu.

— Hej! — poviče vojnik i Reno osjeti kako ga je jedna čvrsta ruka pograbila za leđa. — Kuda ćeš?

— Prijeko do bolnice — reče zadihano. — Nesreća!

— Čuj — reče stražar — zar se nismo već jednom srelili? Ti kao da uvijek nekuda trčiš dok drugi spavaju!

— Moja nesreća.

— Pittock?

— Ne. Imaš pravo tri puta pogadati dok se vratim...

I Reno se otrgne, potrči do bolnice i pokuša ući na stražnji, sporedni ulaz. Bio je zaključan. Reno potrči dalje. Znao je da Kleeever spava u prizemlju, negdje u sredini zgrade. A Kleeever nije mogao spavati uz zatvoreni prozor.

I zaista: nađe prozor čije je jedno krilo bilo samo pritvoreno. Bio je viši od njegove glave, ali ne tako visok da bi mu to činilo poteškoće. Podigne se na rukama, dohvati koljenima prozorsku dasku, otvori jače prozor. Osjeti miris lijekova i začuje tiho stenjanje. U sobi kraj vrata gorjelo je malo svjetlo.

Dvanaest kreveta, svi zauzeti. Kleeeverov krevet bio je točno ispod prozora. Prepozna Kleeeverovu glavu i ruku kojom je pridržavao pokrivač nategnut preko leđa.

Reno se nagne duboko nad Kleeeverom, tako da su mu usta gotovo doticala njegovo uho.

— Kleeeveru — šapne. — Probudi se, Kleeeveru!

Kleeever malo zastenje, okrene se na drugu stranu i još jače pokrije pokrivačem. Reno ga uhvati za ruku i malo je potrese.

— Nebesa! Probudi se, Kleeeveru! Ja sam, Reno!

Kleeever se trgne prestrašeno iza sna, odgurne pokrivač i sjedne. Od straha napola otvori usta i širom otvori oči.

— Ja sam! — šaptao je Reno uzbuđeno. — Slušaj, Kleeeveru, ti

jamačno znaš gdje se što nalazi; hitno su mi potrebni zavoji, sumpor-na mast, laudanum i još ponešto. Ništa me ne pitaj, Kleeверu, hitno jel — Smrtno sam se prestrašio! — reče. — O kome se radi? Shark, Lohman?

— Pittock. Ali drži gubicu.

— Pittock? Ti si lud!

— Požuri Kleeверu! Nemamo vremena!

— Znam gdje se nalazi ormar s lijekovima — odgovori Kleeвер — ali ako se nešto zapetlja, onda...

— Naprijed, Kleeверu! Ako se nešto zapetlja, propali smo. Znam i sam.

...

Ništa se nije zapetljalo. Bilo je, dapače, jednostavno. Kleeвер je znao gdje se nalazi ključ od ormara s lijekovima. Bolničar u malom odjelu za stražu spavao je čvrstim snom pravednika.

...

Reno izađe iz bolnice na glavna vrata, a Kleeвер ih zatvori za njim. Sada je Renoa brinulo kako izbjeći susret s vojnikom na straži pred barakom s municijom. Na žalost, stražar je bio ne samo oprezan nego i znatiželjan. Želio je saznati što se događa. Opazi Renoa i zapita:

— Onda? Kako je bilo?

— Vrlo dobro — naceri se Reno. — Kladio sam se sa Sharkom i Lohmanom da ću ući u bolnicu i Kleeверu staviti na nos kvačicu za rublje, a da se on ne probudi.

— I?

— Stavio sam je — reče Reno — i Kleeвер sada dahće za zrakom kao riba na suhom.

Reno nastavi put, ali nije bio uvjeren da je opasnost prestala.

Skrene u sporedni prolaz između baraka za vojnike. Kad je stigao do svoje barake, okrene se, ali ga nitko nije slijedio. Onda potrči preko vježbališta, stigne do uskih kućica za podoficire, napokon i do Pittockova stana.

Vrata su bila samo priltvorena. Reno se još jednom osvrne, pa oprezno otvori vrata i uđe.

Ukoči se. Pittockov krevet bio je prazan. Na pokrivaču je bilo osušene krvi, a posteljina je dijelom ležala na podu. U sobi nije bilo nikoga. Peć nije nitko taknuo.

...

Na peći je bio papir. Pisalo je:

Za Renoa:

Znam što treba činiti. Drži se daleko od cijele stvari! Ja sam ovo zakuhao i sada je svega dosta! Odvest ću Liz.

Pittock

P. S. Ako mi želiš učiniti uslugu, pospremi sobu prije nego netko naiđe.

Reno je neodlučno stajao i vrtio papir. Pomisli, kamo je Pittock mogao odvesti Liz?

— Bila je to oduvijek samo tvoja stvar, prokleti glupanel — reče poluglasno i još jednom pogleda krevet.

Pittock ipak ne odbacuje mogućnost da će se vratiti. Reno zgužva papir, baci ga u peć i zapali. Tada se prihvati spremanja Pittockove sobe.

Na podu je, bilo krvi. Ne mnogo, tako da ju je mogao obrisati krpom.

Više puta preklopi pokrivač i ugura ga u ormar ispod Pittockova rublja, popravi krevet, ugasi svjetiljku i izađe...

U jutro na prozivu nije bilo Pittocka, pa Stinson pročitao dnevnu zapovijest.

Kad se Reno vraćao s doručka, ugleda Pittocka na vježbalištu, u razgovoru s majorom Plunkinom.

Južnim ulazom približavala se povorka vojnih kola i konjanika. Na čelu je jahao mlad poručnik, smeđe opaljenog lica.

Lohman gurne laktom Renoa i reče tiho:

— Požuri, nemamo vremena. Moramo se postrojiti točno u osam. Znaš kakav je Stinson!

— Evo me odmah za tobom — reče Reno.

Pogleda prijeko i ugleda Plunkina kako nešto uzbuđeno objašnjava Pittocku, pa mu stavi ruku na rame. Pittockovo se rame objesi, kao da mu je ponestala sva snaga tijela. Tada kimne glavom, odstupi i pozdravi vojnički. Plunkin mu nehajno odzdravi i pođe podalje gdje mu je vojnik pridržavao sivca. Pittock je još neko vrijeme stajao na suncu, onda se oštro okrene i zakorači.

Reno pođe za njim, stigne ga pokraj niskog zemljanog zida pa ga uhvati za ruku. Pittock se trgne i naglo okrene. Lice mu je bilo prazno i staro.

— Ah, to si ti — reče suzdržana daka.

— Sve je u redu, Pittock? — zapita Reno. — Vidio sam kako razgovaraš s Plunkinom.

— Sve u redu — reče Pittock umorno. — Odveo sam Liz. Hvala za ... hvala što si mi pospremio sobu, Reno.

— Što je s njom? Zašto, do vraga, nisi pričekao? Mogli smo joj barem zaviti rane! Ja sam ...

— Nije bilo više potrebno ... — Pittockov glas prepukne.

Pogleda u nebo, lice mu se zgrči.

— Ona ... ona je već bila mrtva ... — reče šupljim glasom.

— Mrtva? — Renou se učini kao da ga je netko batom udario po glavi.

Pittock samo lagano kimne. Grudi su mu se nadimale.

— Da, mrtva. Vjerojatno je iskrvarila — reče gotovo nečujno.

— Je li što rekla? — zapita Reno. — Mislim, tko je to učinio i što se dogodilo.

— Buck i George — reče Pittock. — Dovedi su neku staru Indijanku, ona je to učinila. Ona joj je oduzela dijete. A Liz se zacijelo oštro branila ...

— Zašto, Pittock? Zašto su to učinili? Pa oni su te upravo s tim djetetom još više držali u svojim rukama? Kad bi rodila, to bi za tebe predstavljalo ... Ne razumijem, Pittock!

— Sada je svejedno, prijatelju moj.

Pittock se u nešto zagleda, pa Reno okrene glavu. Major Plunkin rukovao se s mladim poručnikom.

— Dolazi na mjesto Jeffersona? — zapita, premda je znao odgovor prije negoli je pogledao Pittockovo lice.

— Da, na mjesto Jeffersona ... Novopečen iz West Pointa ... Poručnik Henry Osborn Treći.

Poručnik Henry Osborn III, novopečeni iz West Pointa, nije gubio vrijeme. Još istog dana popodne održi smotru svojeg odreda na podnožju brežuljka Slonova grba.

Bio je to visok momak, širokih ramena, lijepog izgleda, svijetle kose, uskok muševnog lica i tamnih očiju.

Narednik Pittock preda raport a kaplar Stinson projaše uz stroj da se uvjeri je li sve u redu, na zadovoljstvo novog zapovjednika odreda.

Poručnik je sjedio na crvenkastosmeđem konju bijelih nogavica, s bijelom zvijezdom na čelu. Zaista prekrasan konj!

Nakon Stinsona sad i Pittock i poručnik projašu pokraj stroja. Poručnik izreče nekoliko pohvalnih riječi naredniku i zapovjedi voljno, kako bi vojnici mogli sjesti u sjenu brežuljka. Svi su čuli kad je poručnik rekao naredniku:

— Pušenje dozvoljeno.

Tada se obrati vojnicima:

— Moja gospodo, ja sam ovdje nov — glas mu je bio jasan i zvonak. — Zovem se Henry Osborn Treći. Drugi je bio moj otac, kojemu zahvaljujem gotovo sve što sam postigao. Prvi je bio moj djed, najprije sluga na engleskom dvoru, a kasnije jedan od mnogih iseljenika. U New Yorku je raznosio novine, bio čistač cipela, prodavao knjige i napokon postao vlasnik banke Osborn s podružnicama po cijeloj zemlji; djed je poslije propasti banke izvršio samoubojstvo i tu svršava njezina povijest. Neoženjen sam, imam za sobom četiri godine studija u West Pointu i znam o Apašima koliko i jedna krava.

Veseo i glasan smijeh zaori iz sjene brežuljka.

Chris Lohman se nagne Renou i šapne:

— Momak je dobar, zar ne? S njim ćemo još svašta doživjeti. Pogledaj samo Pittockovo lice! Pozelelo je oko nosa.

Reno pogleda Pittocku i pomisli: „Jadnik!“

Henry Osborn III digne ruku i svi se utišaju.

— Moja gospodo — nastavi. — Nakon razgovora s majorom Plunkinom, koji je trajao nekoliko sati, došao sam do zaključka da sam preuzeo odred, koji bi i dalje mogao postojati bez poručnika. Narednik Pittock — on pokaže rukom prema Pittocku koji je spuštena pogleda stajao malo po strani, zatim prema kaplarima — dakle, narednik Pittock i gospoda kaplari vodili su ovaj odred tako sjajno kroz mnoge bitke rata, da se on proćuo nadaleko izvan ratnog područja.

Začuje se nekoliko zvižduka. Poručnik se začudi i to ga zbuni. Okrene se Pittocku koji podigne glavu i nasmije se s nesretnim izrazom lica. Poručnik se malo nakašlje, pa nastavi:

— Moja gospodo, moram reći, osjećam se neizmjereno spokojan, kad znam da sam okružen ljudima što su ne jednom pokazali tako izvanredne vojničke sposobnosti. Stoga sam siguran, da slijedećih dana, tjedana i mjeseci neću svojim pogreškama i neznanjem dovesti odred u neprilike ili čak u propast. Ja vam ovdje obećavam, a bog mi je svjedok, da ću najboljim znanjem i savješću, uz pomoć božju i vašu pomoć, pokušati da na čelu ovog odreda nastavim pobjedonosne pohode koji su već postali legendom. Vjerujem da će na taj način ovaj odred nastaviti život kao jedan čovjek, jedan vojnik, jedan heroj!

Osborn je govorio glasno, oštro i sugestivno. Tek kad je završio, Renou dođe do svijesti da je nastala potpuna tišina. Nakon nekoliko trenutaka Osborn III reče tiho, ali

toliko jasno, da su ga u tišini svi čuli i razumjeli:

— Zahvaljujem vam, moja gospo-
do.

Još je neko vrijeme vladala tišina, a onda se prolome usklici, pljesak, povici. Vojnici okruže poručnika.

Reno ostane sam, jedino Lee Shark ne odjuri s drugima. Sjedio je na nekom kamenu i pušio. A Pittock?

Pittock se odjednom nađe usred gužve. Tada se začuje njegov zapovjednički oštar glas:

— Zar ste poludjeli? Natrag! Razi-
đite se! Zar želite da umjesto poruč-
nika dobijemo invalida?

Lee Shark tek sada progovori:

— Dobro je govorio. I to se uči u
West Pointu, barem tako mislim.

Reno kimne glavom.

— Što misliš o njemu, Lee? —
zapita.

— Treba malo pričekati. Pit-
tock... — on zašuti i samo slegne
ramenima.

— Što je s Pittockom? — upita
Reno.

— Ništa — reče Lee. — Samo
mislim da je Pittock jadnik.

Lee Shark, škrt na riječima, s ovih
je nekoliko riječi točno ocijenio opće
raspoloženje i Pittocku.

Reno potraži Pittocku, ali ga u
gužvi nije mogao naći. Tek nakon što
je poručnik Osborn zatražio tišinu,
vojnici se povuku i on ponovno
ugleda Pittocku. U licu je bio bijel
kao kreda i gotovo je trčeći napustio
mjesto gdje je bila nastala gužva.

— U sedla! — zapovjedi Stinson.
— Da pogledamo, nije li major ljepše
o nama govorio poručniku nego
zaslužujemo.

Ostatak poslije popodneva prote-
kao je u vježbama, kako bi poručnik
upoznao bojnu gotovost odreda.

Poslije večere Reno potraži Pit-
tocku. Vrata njegova stana bila su
zaključana, Pittocku nije bilo nigdje.

Tada Reno naleti na poručnika
Henryja Osborna. Kako je bio zabri-
nut što je s Pittockom, nije ga
odmah primijetio.

— Oprostite, gospodine — reče
tada Reno i dotakne prstima rub
šešira. — Bio sam... Mislim da vas
nisam odmah primijetio...

— Čini mi se da je prilično
obeshrabrujuće ako me se ne primje-
ćuje ni u posve praznoj ulici, moj
mladiću — reče poručnik. — A
mislio sam da dobro izgledam.

— Oprostite, gospodine, sanjario
sam — reče Reno. — A vi izgledate
zaista sjajno. Uvjeren sam da ćete
zadiviti sve gospođe, gospodine.

— Oh! — reče poručnik polaskan.
— Čini se da ste čovjek s naobraz-
bom i odgojem. Jeste li došli iz
grada? — zapita s osmijehom.

— Kansas City, Kansas, gospodi-
ne. Zovem se Miller. Jim Miller,
gospodine.

— Drago mi je, Milleru — reče
poručnik pa izvadi sat iz džepa,
pogleda u njega pa nastavi: — U
redu, mladi prijatelju, želim vam
ugodnu večer.

— Hvala vam, gospodine — odgo-
vori Reno uljudno.

Osborn krene vježbalištem prema
kući majora Plunkina. Reno je slutio
da se tamo održava svečana večera ili
primanje. Je li i Pittock tamo?
Vjerojatno. Izostanak s takve sveča-
nosti ocijenio bi se vrlo loše.

Reno se vrati u svoju baraku i
sjedne na krevet. Razmišljao je.

Tad se sjeti da je zakazao sastanak
s Brendom. U dva sata po ponoći.
Hoće li moći u to vrijeme doći?

Reno iziđe u sumrak. Prošeće vježbalištem prema Plunkinovoj kući. Već izdaleka su se vidjele sjene plesača. Kad se približio, opazi da Brenda pleše s Osbornom.

Reno zastane. Obuzme ga mračan osjećaj, koji nije bio bez razloga. Osborn je bio oficir. On je bio dobro odgojeni uljudni mladi čovjek koji je upravo stigao iz West Pointa. Budućnost Henryja Osborna III izgledala je sasvim drugačije nego budućnost jednog Jima Millera.

No, za nekoliko sati sve će biti jasno...

...

Ponoć. Reno proviri kroz prozor spavaonice. Još uvijek se čula glazba, još uvijek su se čuli smijeh i kucanje čaša.

Reno ponovno legne i pokuša misliti na nešto drugo. Uzalud.

Vrijeme je polako prolazilo. Reno je postajao sve umorniji, no i sve nemirniji a da bi mogao zaspati.

U dva sata poslije ponoći Reno je stajao pokraj prvog korala i čekao. Bila je tišina. U Plunkinovoj su kući sva svjetla bila pogašena. Prije nego u oficirskim kućicama još je odzvanjao smijeh.

Negdje prsne prozorsko staklo. Neki čovjek dovikne nešto što Reno nije razumio. Počne lajati pas.

Čekao je pola sata. Onda odluči da neće dozvoliti da netko iz njega pravi budalu.

Pola sata kasnije još uvijek je stajao uz plot korala. Bio je toliko bijesan, da je odlučio poći prije nego izvući drznicu iz kreveta.

No to nije bilo potrebno. Tek je prošlo nekoliko minuta poslije tri sata, kad Brenda stiže. Bila je odjevena, ali je u rukama nosila cipele.

— Zakasnila si cijeli sat, do vraga! — reče Reno. — Otpale su mi noge!

Ona se kikotala i bila pomalo nesigurna na nogama. Reno je primi za mišicu i povuče u sjenu štala, pa je zagrli prije nego li je uspjela progovoriti.

Bila je pijana. Barem pripita. Ali to ga nije smetalo. Reno zaboravi Henryja Osborna III i sve svoje strahove.

U štali su ležale vreće, bilo je sijena, pokrivača, mirisalo je na suhu travu, na konje, na kožu. Bilo je tako tiho, da je čuo kako joj srce kuca, dok ju je ljubio u vrat.

Osjeti njezinu ruku pod košuljom i začuje kako šapće:

— Reno... Reno...

Njemu se zamagli. Ruka mu nestane u otvoru haljine i dotakne голу kožu. Osjeti kako se tijelo pod njim propinje u traženju. Najzad se oba tijela spoje i on poljupcem uguši krik, što je bio krik cijelog tijela...

Još su uvijek ležali. Ona je neprestano šaptala nježne riječi, gladila ga rukom, ruka je išla sve više, dok joj prsti nisu ušli u njegovu kosu.

— Draga — reče on tiho. — Draga moja kokice...

— Ljubiš li me, Reno? — zapita ona tiho.

— Nebesa! Kakvo pitanje! Zar ti nisam dokazao?

— Da, Reno... Bilo je... Ne znam što je bilo... Neki novi, božanski život... Sretna sam, Reno! A ti?

— Više... više nego sretan, draga!

On je poljubi, onda kao da se otrijezni. Sjeti se Pittock. Pittock i uvijek ponovno Pittock. Začuje djevojku kako govori:

— Želim ostati cijelu noć. I cijeli dan. I uvijek, uvijek...

Tada začuje šum. Opazi vani svjetlo. Korak i škripu čizama. Renou zastane srce. Nije se mogao niti pomaknuti. Još je uvijek ležao na njoj. Osjeti da je zadržala dah.

Tada začuje glas:

— Unutra nema nikoga — reče neki čovjek. — Jeste li sigurni, gospodine? Mislim, moglo bi biti da Brenda...

— Zaveži i posvijetli — začuje se glas majora Plunkina.

Svjetlo priđe iznad Renoa i zastane u jednom kutu.

— Neka je đavo nosi! Dobit će svoje kad se vrati — reče Plunkin.

Svjetla nestane, još se jednom pojavi na tren pa se koraci muškaraca udalje.

Prošlo je nekoliko sekundi a da se nisu pomakli. Tada Reno ustane i brzo reče:

— Imaš li sreće, prije njih ćeš stići u svoju sobu. Možeš reći da ti je bilo zlo od alkohola i jela.

Pomogne joj da uredi odjeću pa tiho izađu i provire iza ugla. Opaze kako major i onaj drugi ulaze u iduću štalu. Brenda reče srdito:

— Pogledaj što o meni misli! No, čekaj, dragi majore Plunkinu. Glupu kokicu nećeš tako lako prodati onom hvalisavcu...

— Misliš... Čekaj... Na koga to misliš?

— Na poručnika Henryja Osborna III, prijatelja naše obitelji. Njegov i moj otac zajedno su bili u West Pointu. Sve su unaprijed dogovorili. Moj je otac sve poduzeo da Henry dođe ovamo. Zato je Jeffersonovo mjesto bilo tako dugo prazno.

— Prokletstvo! — reče Reno. — A sada iščezni!

Gledao je za njom dok je trčala s cipelema u rukama.

Reno pođe prijekim putem: kroz praonicu u krevet. Upravo je zadržao kad se otvore vrata i svjetlo obasja ljude u snu. Na vratima se ukažu sjene dvojice muškaraca.

Reno začuje tihe korake kako se sredinom sobe približavaju njegovom krevetu.

— On je tu — prošapće jedan glas. — Vidim i sam — progunda major.

...

— Gdje si zaradio modricu, Pittock? — zapita Reno za vrijeme odmora na vježbi.

Pittock je jedva otvarao lijevo oko.

— Jučer poslije primanja. Svi smo bili pijani.

— Izgleda kao da te netko udario.

— Naletio sam na neki predmet ili tako nešto... Uostalom, ni ja tebe ne pitam tko ti je izgrebao lice...

Pittock se okrene i skoči u sedlo. Vježba se nastavi. Oko podne iziđe poručnik Osborn u pratnji majora Plunkina i njegove kćerke Brende.

Njoj u čast izvršen je juriš. Tada se svi vrte u Fort Bowie gdje ih je čekao ručak.

...

Drugo je jutro dojahao u tvrđavu glasnik i javio da je banda Apaša napala grupu nadglednika i pobila je do zadnjeg čovjeka. Izvidnica odreda C naišla je na trag Apaša i čeka pojačanje.

Hitno su izvršene pripreme i uskoro su izjahala dva odreda, A i B, pod zapovjedništvom majora Plunkina.

U deset sati pozvana je i polovica odreda H. Među vojnicima su bili Reno, Lee Shark, Lohman i Kleevers. Dali su im municiju i hranu. Nitko nije znao je li to Osborn dobio

zapovijest da pođe za majorom. Na čudo vojnika, dovukli su i tri topa oko kojih su sada trčkarali topnici.

Henry Osborn reče vojnicima:

— Naš je zadatak da štitimo južno krilo oba odreda majora Plunkina. Prema obavještenjima izviđača, s neprijateljem ćemo se sukobiti kasno poslije podne. Daljnje obavijesti dobit ćete tijekom jahanja, bude li to potrebno. Narednik Pittock službeno preuzima vodstvo ove grupe. Jasno?

Pojedine jedinice su se postrojile. Naprijed je krenula pješadija. Slijedili su topovi koje je vuklo dvanaest mula. Na kraju su bili konjanici. Na čelu je jahao Pittock, do njega kaplar Stinson a iza njih kaplar Davis.

Dok su izlazili iz tvrđave Reno opazi Brendu. Stajala je na cesti i mahnula mu rupčićem. No Reno nije bio jedini koji je odgovorio mahanjem. Mahnuo je i poručnik Henry Osborn. On odjaši do nje i vojnički je pozdravi.

...

Uvečer su prekinuli s traganjem.

Plunkin, razočaran, umoran i prашan zapovjedi da se šator podigne u sjeni povećeg grmlja. Primaao je izvještaje oficira i izviđača. Nigdje traga neprijatelju. Tragovi koje su našli dan ranije, izgubili su se u kamenitom predjelu.

Drugog je jutro logor srušen. Vraćali su se u nekoliko grupa. Pješadija je pratila topništvo a s njima je bio dio konjanika. Ostali su konjanici jahali pod zapovjedništvom Plunkina. U Ford Bowie stigli su poslije podne bez neprilika.

...

U sumrak je stiglo devet vojnika sa šest konja. Dvojica su bila mrtva,

a treći je umro u trenutku kad su ga skidali s konja.

Bio je to dio izvidnice koja je prošle večeri krenula pod zapovjedništvom kapetana Johna Sandersa u obilazak sjeverozapadnog kraja.

Jedan od devetorice bio je kaplar William T. Hindelang, čvrsti crvenokosi čovjek s dugom bradom. U leđima je donio apašku strelicu.

Kad su ga unijeli u bolnicu, ispričao je što se dogodilo.

Ubrzo nakon što su napustili logorište podignuto na nekoj zaravni, kapetan John Sanders i njegova izvidnica uletjeli su u zasjedu. Prvi napad Apaša bio je iznenađan, poginula su tri vojnika. Povukli su se na vrh nekog brežuljka. Tu ih je napalo pedesetak Apaša i vojnici su morali ustrijeliti nekoliko konja da bi napravili zaklon. Nakon dvosatne bitke poginulo je pola izvidnice. Tada su se pješice probili do neke usjekline. Tu su mogli izdržati najviše nekoliko sati, ne dulje. Poslali su nekoliko izviđača, ali su ih Apaši uhvatili. Tada je Sanders zapovijedio kaplaru Hindelangu da se probije do tvrđave. Imali su samo šest konja. Pošlo je devet vojnika i uspjeli su se probiti. Od njihova odlaska prošla su tri sata i kaplar se nadao da će vojnici u usjeklini još neko vrijeme izdržati.

Poručnik Osborn morao je hitno u pomoć. Zapovjedi Pittocku da u roku od pet minuta odred H postroji za polazak.

Naknadno su doznali, da su se poručnik Osborn i major Plunkin pred sam odlazak razmimoišli. Zapovjednikov pomoćnik James M. Cooley bio je u uredu, u sobi do majorove i čuo ovaj razgovor.

— Henry — rekao je major Plunkin — Apaši su bez konja. Prema

onome što je rekao Hindelang, Sanders se može još neko vrijeme braniti. S artiljerijom ti je potreban sat više da stigneš do njega, ali ćeš imati čvrsto branjeno zaleđe.

— Ja vodim odred s dobrim iskustvom, dragi majore — odgovori Osborn — i mislim da je to dovoljno da potučemo Apaše. Jučer smo vidjeli koliko artiljerija može smetati. Artiljeriji pretpostavljam pokretnu grupu koja lakše djeluje. Mislim da i narednik Pittock dijeli moje mišljenje. Ako baš želiš, uvijek nam možeš naknadno poslati artiljeriju, bude li to potrebno.

— Znači, nećeš čekati?

— Ne — odgovori Osborn oštro. — Ne. Želim Sandersa i njegove ljude žive izvući iz klopke.

• • •

Jahali su oko sat i po kad im se učinilo, da se kamenje oko njih pretvorilo u sablasti koje rigaju vatru. Istodobno je opalilo više od pedeset pušaka i u istom trenutku se srušilo petnaest njihovih konja.

Sve se dogodilo iznenada. Šest indijanskih izviđača odreda izjahalo je naprijed, prošli su neku usjeklinu među stijenama a da nisu primijetili kako su se odjednom našli usred zasjede. Ni kad je čelo odreda prošlo usjeklinu još se ništa nije događalo. Tek kad su stigli do obale potoka iznenada je započeo vatromet.

Davisa je metak pogodio usred grudi i zbacio s konja. Dok se rušio pogođen je Stinsonov konj, i sam je narednik dobio metak u leđa. Pittockov se konj spotaknuo o kamen i prevrnuo preko glave. Pittock iskoči iz sedla i otkotrlja se niz kosinu u kamenu pukotinu u kojoj se skupljala voda.

Lee Sharka zahvati metak u kuk i odbaci iz sedla, dok se Christopher Lohman uspio s konjem skloniti iza neke stijene.

Renoova konja rani metak, on se propne i pri tom kopitima udari Kleeeverova konja u trbuh. Reno je svim snagama pokušao obuzdati konja, ali uzalud. Jedva se zadržao u sedlu. Izvukao je revolver spreman da puca ako ugleda neprijatelja. No Apaši su se kretali kao sjene. Skakali su s kamena na kamen, u skoku pucali i nestajali u zaklonima.

Reno napokon uspije svladati i malo smiriti životinju. Pritegne uzde, zaokrene konja i pojuri natrag u velikom luku. Tada opazi kako Osborn juri preko potoka, a za njim desetak konjanika. Reno zakrene konja, presiječe Osbornu put i po-
viče:

— Moramo izvući Pittocka i njegove ljude, poručniče!

— To je nemoguće! — odgovori Osborn. — Makni se! Ovo je zasjeda!

— Ne idemo nikuda bez Pittocka i ostalih — zaurla Reno.

Osborn pogleda preko ramena. Kod usjekline se pucalo. Pittock i desetak vojnika zauzeli su položaje u pukotini za vodu. Neki su se uspjeli popeti po strmoj stijeni pukotine i zakloniti iza velikog kamenja. Pucali su i najmanje polovinu Indijanaca prisilili da ostanu u zaklonima. Indijanci su usredotočili pucnjavu na vojnike što su se uspjeli probiti do ceste za poštanska kola, plegli u zaklonu vlastitih poginulih konja i odgovali vatrom.

— Gospode bože! — reče Osborn. — Gospode bože, spasi nas!

— Poručniče, mi se moramo vratiti! — ponovno vikne Reno. —

Možemo se održati dok ne stigne pomoć!

Osbornovo lice postane tamno-crveno.

— Nitko me neće učiti što treba da radim, mladi čovječe! — urlikne on. — Kaplare Slatteru, može li se iz ovog pakla izići na drugu stranu?

Slatter je bio prvi put ovdje i nije poznao okoliš.

— Pokušat ćemo — vikne u trku Osborn i pogleda brežuljak uz potok. Bio je pun velikog kamenja i rastrganih stijena. Narednik zaviče: — To je jedina mogućnost da učinimo nešto za one nesretnike.

— Govnar! — zaurla Reno i prije nego je Osborn mogao odgovoriti, obode konja i jurne cestom uzbrdo do stijene što se jednim krakom pružala u potok. Tamo skoči s konja pa se otkotrlja držeći pušku u rukama. Osjećao se kao da je na vježbi na brežuljku Slonova grba. Sve što je sada činio, uvježbavao je stotinu puta. Skoči na noge, potrči kroz potok, domogne se druge obale, baci među stijene i zapuca na golo smeđe tijelo koje se trenutak ukazalo između kamenja. Bio je pun pogođak. Reno ponovno skoči na noge, preskoči nekoliko velikih kamena, čučne u zaklon, zapuca, baci se na zemlju, otkotrlja se i stigne do pješčanika što se uzdizao oko deset stopa iznad potoka. Pod njim se nalazio Pittock, lijevo od njega nekoliko vojnika.

Prošlo je jedva pet minuta od indijanskog napada, a od odreda H ostalo je svega dvadesetak vojnika spremnih na borbu, ubrojivši Osborna i njegove ljude. Ostali su bili mrtvi. Za njih je borba svršila.

Reno je klečao među stijenama i pucao. Odjednom vatra s druge strane ceste prestane. Nastane tišina.

Prolazile su minute. Vojnici se nisu micali. Punili su puške ili za svaki slučaj stavljali revolvare pokraj ruke.

Pittock se uspravi. Bio je zamisljen. Prođe potokom, uspne se na uzvišicu pa stigne na cestu. Jedan vojnik oštro krikne. Pittock se baci na zemlju, no odmah poskoči i potrči u zaklon iza poginulog konja, odakle je dolazio krik.

— Bolničari! — zaurla Pittock. — Gotovo je! Možete se izvući iz svojih rupa!

Pojavi se samo nekoliko ljudi. Ostali su se još skrivali u zaklonima. Reno u trku siđe niz obalu, pređe potok, popne se s druge strane na cestu, pa pojuri prema čovjeku koji je jaukao. Bio je to Lee Shark. Ležao je na leđima. Jednu je ruku držao na grudima, druga je nemoćno ležala u prašini.

— Lee! — zaviče Reno. — Gdje si pogođen?

Lee zatrepće očima i pokuša se pridignuti. Uto dotrči i Chris Lohman a za njim i jedan stariji vojnik.

— Bolničaril — zaurla Reno i bijesno se okrene.

Dva su bolničara imala pune ruke posla, a treći je bio i sam ranjen.

Lee Shark zakašlje. Krv mu poteče iz usta i razlije se po bradi, vratu i košulji.

Kad je Kleever stigao s dva bolničara, bilo je prekasno. Lee raširi oči i otvori usta kao da posljednji put želi nešto reći.

Tada se začuje Pittockov glas. Na Renoa padne sjena. Pittock je stajao iza njega zamazana i krvava lica.

Odjednom u daljini odjeknu hici i divljačko urlanje.

— Osborn! — reče Pittock. — Pokušao je napasti s druge strane. Na žalost, Indijanci su ga očekivali. S njim je svršeno...

Reno ustane pa se ogleda.

— Gdje su ostali? — zapita. — Lohman, Kleevers?

— Nadam se da dolazi pojačanje — izbjegne Pittock odgovor, pa pokaže prema jednom brežuljku. — Na svaki način tamo se možemo održati do večeri.

Reno kimne glavom. Pittock mu doda pušku, on je prihvati bez riječi i pođe uz brežuljak.

Kad su stigli na vrh, Reno utvrdi da se ovdje mogu zaista dugo držati.

U sjeni velikog kamenja čučali su ostali vojnici. Dva bolničara upravo su previjali Lohmanu ranjenu nogu. Oči svih vojnika bile su uprte u daljinu gdje se još uvijek pucalo. Svi su bili namršteni.

Uz pucanje čulo se divlje vrištanje. Tridesetak Indijanaca jurišalo je na ostatke Osbornove grupe.

...

Oko četiri sata poslije podne odjeknuli su u daljini zadnji hici. Nastane tišina.

Ljudi na brežuljku su napeto čekali. Prošlo je gotovo pola sata kad Pittock u daljini otkrije tamnu liniju koja se polagano kretala prema njima.

— To je mnogo više od stotinu Apaša — reče Pittock promuklim glasom — a rečeno je da se radi o bandi od pedesetak Indijanaca.

— A što je s pojačanjem? — zapita jedan ranjenik.

Pittock se okrene i pogleda vojnika što je čučao iz stijene i netremice gledao prema jugu. Zapita ga:

— Približava li se pojačanje, Duncan?

— Pojavilo se oblak prašine, ali je nestao.

— Vjetar... — reče Pittock.

Kolona Apaša prešla je potok i više se nije pojavila. Prolazilo je poslije podne i padao je sumrak.

Billyju Tyleru je poplavila ruka i svi su znali što to znači. Lohman je imao jake bolove. Nestajalo je i vode.

Napokon padne noć. Pojavi se mjesec, malo zatim zahladi. Vojnike što su imali groznicu, pokrivali su pokrivačima i kaputima uniformi.

Pred zoru Tyler izdahne u najtežim bolovima. I Chris Lohman je imao groznicu. Reno mu je povremeno mijenjao obloge.

Pittock je čučao uz Renoa. Bio je bez kaputa i šešira. Reno primijeti da je nebo počelo blijediti. Nekoliko se oblačića oboji rumeno.

— To je pravo vrijeme za Apaše — reče Pittock.

Vojnici pognu u zaklone i prihvate puške. Tako je prošlo gotovo pola sata.

Iako su svi spremno čekali napad, ipak ih je žestina juriša za tren gotovo skamenila. Apaši su se dovukli na doseg revolvera, a da nitko nije ništa čuo niti primijetio. Izgledalo je da ih ima tisuće kad su iznenada iskočili iza kamenja i potražili uz brežuljak uz reske krikove i urlanje.

— Pali! — vikne Pittock.

Prvi red Indijanaca, njih dvadesetak, kao da je naletilo na zid. Zastanu trenutak i popadaju pod unakrsnom vatrom.

Dva vojnika padnu pogođena mecima i istog se trenutka nad njima pojave dva do pasa gola Indijanca,

užasno vrištići i mašući puškom i revolverom.

Pittock se baci u stranu, opali nekoliko metaka i pogodi tri Indijanca. Ostali su nadirali preko pogođenih branilaca. Nekoliko njih skoči na Kleevera, koji se, upozoren Renoo-vim krikom, baci u stranu, opalivši nekoliko metaka s kuka. Mladi Indijanac skoči na njega držeći pušku za cijev. Kleever mu smrska lubanju svojim kundakom. Tada ga ponovno napadne nekoliko Indijanaca. Jedan od njih probode Kleevera nožem. Reno opali, ali prekasno. Indijanac je pao zajedno s Kleeverom. Dvojicu Indijanaca dočeka iz zaklona Chris Lohman koji je u svakoj ruci držao po jedan revolver. Time je Lohmanu uspjelo zaustaviti prodor. Ubio je više od deset Indijanaca.

Odmah napune puške. Reno potrči prijeko i skine tri Indijanca s Kleeverova tijela. Tada opazi da je jednom od njih već uspjelo Kleevera skalpirati. Renou se okrene želudac.

Pittock prebroji ljude koji su još bili sposobni za borbu; među njima je bio i ranjeni Lohman. Jedan stariji vojnik pokupi revolvere palih Indijanaca.

— Kad ćemo svaki imati po dva revolvra — reče — moći ćemo im dobro potprašiti stražnjice.

Vojnici su povremeno provirivali iz zaklona i gledali umornim okrvavljenim očima daleko na jug, očekujući pomoć. Jutro je bilo bistro, ali nikoga nije bilo na vidiku. Samo su se s one strane, gdje su Indijanci podiglo logor za četrdesetak žena i djece, čuli dječji glasovi, dok su žene ložile vatru da skuhamo doručak.

— Zašto, do vraga, ne napadaju? — zapita mlađi vojnik pogođen krhotinom u obraz.

Oko devet sati sišli su Indijanci do mrtvih vojnika u podnožju, poskidali im čizme i odore pa se povukli. Iza toga su se jata lješinara bacila na mrtve konje. No stari vojnici su dobro poznali taj stari trik. Indijanci su željeli da vojnici siđu do svojih mrtvih. A ovi su znali da najmanje dvadesetak Indijanaca čeka uz mrtve u zasjedi.

— A ptice? — zapita Pittock kad je završio razgovor vojnika. — Ptice ne bi doletjele, da je tamo zasjeda. Hajdemo po mrtve. Načinīt ćemo zajednički grob.

I doista, nije planuo ni jedan hitac. Lica su vojnika bila pokrivena korom prašine pomiješane sa znojem i krvlju.

Pokušali su iskopati grob, ali je tlo bilo kamenito a žega nesnosna, pa im je oduzela svu snagu. Morali su odustati. Poslije podne, kad su sunce pokrili oblaci, ponovno su se skupili, dovukli gomilu kamenja i pokrili mrtve.

Približio se već i suton kad čovjek, koji je na vrhu brežuljka ostao na straži, počne vikati, skakati i mahati rukama.

— Dolaze naši momci! — trgne šešir s glave i baci ga u vis.

Vojnici zapale hrpu suhe trave koju su već odavno pripremili, a Pittock se uspne na vrh brežuljka noseći ogledalo za davanje signala i dalekozor.

Dva sata kasnije stigla su dva odreda konjanika pod zapovjedništvom kapetana Smitha. Pittockovi vojnici pošli su im u susret. Jedan mladi vojnik bacio se na zemlju i grčevito zaplakao.

Pittock popravi i ispraši malo odoru, naceri se reče:

— To će mi donijeti novo odlikovanje.

Pride kapetanu, dotakne prstima šešir i izvijesti o ostatku odreda H. Preostalo je devet neozlijeđenih i tri ranjena vojnika.

...

Reno probudi bubnjanje i zviždanje. Bio je dan i sunce je obasjavalo zid uz njegov krevet.

Reno se pridigne i ošamućeno pogleda oko sebe. Na susjednom krevetu sjedili su sretnici koji nisu pošli u bitku s Osbornom i divlje mu se cerili.

— Što se kreveljite? — zapita Reno momke oko sebe.

Jedan se vojnik nasmije i reče:

— Sada će junaci primati odlikovanja. Jedini je opet prespavao kaplar Jim Miller iz H odreda.

— Prokletstvo! — vikne Reno pa zašuti. Kaplar Miller? Zar nije on sam Jim Miller? Možda je trenutno od ošamućenosti sam sebe nazvao: kaplar Miller?

Skoči i zgrabi odoru. Tada primijeti da je posve nova i čista. Na rukavu je bio zlatni trokut.

— Kome je, do vraga, palo na um da ja želim trokut?

Potrčao do vrata i pogleda napolje, a vojnici nagrnu za njim.

Vježbalište je izgledalo prazno. U sredini se vijorila zastava, oko nje su bili postrojeni vojnici: pješadija, konjanici, topništvo. Uza sam jarbol sa zastavom sjedio je major Plunkin na svom konju.

Reno je bio u gaćama. Prokune, odgurne laktovima drugove kojima je postao pretpostavljeni, vrati se do kreveta i brzo odjene.

Kad je sa svojim vojnicima stigao na vježbalište, prestanu svirka i

zviždanje, nastane tišina. Reno pogledom potraci Pittocka. Bio je desetak koraka udaljen od majora i kao uvijek poskakivao u čizmama.

Vjerojatno su svi osim Renoa znali što se ovdje odigrava. Njegovi se vojnici svrstaju u prazninu između dva odreda, začas stanu u dvored, dok je on nastavio koračati oštrim korakom, osjećajući se napušeno i osamljeno. Tada opazi novinare i sa strahom pomisli, nije li među njima netko iz Harprovog *Weeklyja* ili *Timesa*. Ukruti se pred Pittockom u stavu mirno s prstima uz šešir. Pittock prestane cupkati pa se ukoči.

Reno podnese izvještaj o svojoj jedinici kao da cijelog života nije ništa drugo ni radio nego bio kaplar.

Brenda je stajala na trijemu sa svojom debelom crnicom, kao da i ona čeka neko slavlje. Ali slavlja nije bilo. Major Plunkin održi govor u kojemu je govorio o vojnicima poginulim u borbi. Govor je bio dug, pun pohvala, s imenima svih vojnika koji su od početka poginuli na tom području. Tada su došla na red imena svih ranjenih pa i preživjelih koji su izdržali do posljednjeg, spasavali ranjene, pokapali mrtve i ubijali Indijance.

Nakon majorova govora jave se bubnjevi, a zatim dvanaest topovskih hitaca...

...

U trenutku kad je Reno pošao u posjet još jednom novoimenovanom kaplaru, dobije poziv da prisustvuje primanju u majora Plunkina. Vijest je donio majorov pomoćnik Tom, kome je uspjelo u vojsci ostariti i posijediti. Po njemu je major poručio Renou da se primanje održava u čast palih boraca i junaštva preživjelih,

pa se nada, da će kaplar Miller u devet uvečer doći u njegov dom.

Reno se zahvali na pozivu i zamoli Toma da kaže majoru, kako poziv smatra osobitom čašću. Tada potrči za Pittockom koji je prolazio vježbalištem. Zapita ga:

— Jesi li ti predložio, Pittock, da dobijem poziv na primanje?

— Napisao sam izvještaj, Reno, znao sam da će Plunkin trebati dva nova kaplара, ali nisam mogao znati da ćeš jedan od njih biti ti.

— Što kaže Lohman?

— Do sada ništa, jer mu još nisu rekli...

— On još ništa ne zna, prokletstvo! Tako ni ja nisam ništa znao. Spavao sam kad su me probudili glazba i zviždanje, pa sam najprije ugledao nacerena lica svojih drugova...

...

Lohman je ležao u bolnici i nije znao što se oko njega događa. Liječnik mu je dao injekciju i rekao:

— Njegova noga ne izgleda najbolje, kaplare. Jadniki!

Reno zadrhti pa zapita:

— Zar ćete mu odrezati nogu, doktore?

— Sve ćemo učiniti da mu spasimo nogu, ali ne znamo hoćemo li uspjeti — liječnik trenutak zašuti, onda reče dosta oštro: — Ništa još ne znamo. Dođite, kaplare, sutra uvečer. Tada će sve biti jasnije.

Reno se vrati vrlo potišten. Način kako je s njim razgovarao liječnik, rekao mu je više nego kakvo predavanje o zapaljenim ranama.

Reno ode do svojeg novog stan koji će dijeliti s Lohmanom kad ovaj izađe iz bolnice. Njegove su stvari već bile ovdje. Tada se iznenadi. Na krevetu je sjedio Buck.

Odvratn, s ugašenom cigarom u uglu usta, sjedio je na Lohmanovom krevetu, no nije bio sam. Do njega je sjedio mršavi George s izrazom vuka na licu, stežući u ruci revolver. Reno ga još ni jednom nije vidio bez revolvра.

Reno zatvori vrata. Bio je silno bijesan ali se uspio svladati i malo naceriti. Reče:

— Što je, Buck? Zar ne znate da je ovo vojni logor i da je građanima pristup zabranjen?

— Tko je jednom bio u logoru, više lako ne izlazi — reče Buck grizući ugašlu cigaru. — To je kao i s pomorcima.

Reno objesi šešir na vješalicu. Bila je to soba u kojoj su prije stanovali Davis i Stinson. Tada zapita:

— Što želite vas dvojica? — okrene se Georgeu pa reče: — Makni taj revolver. Ti se zabavljaš, George, zar ne? Zapucaš li ovdje, začas ćeš biti izrešetан...

— Pusti ga, on se ne može rastati s revolverom, isto mu tako ništa ne znače posljedice. Zaista je u stanju pucati... Nego, mali, gdje je djevojka?...

Zacijelo je govorio o Liz. Zar on nije znao...

— Djevojka? Ovdje nije javna kuća, Buck.

— Liz. Pittockova mačkica. Ona, koja je plakala kad si bio s nama. Mogu se okladiti da znaš gdje je, kao što sigurno znaš sve u vezi s Pittockom...

— Ako se radi o Pittockovoj djevojci, zašto si došao k meni? Pitaj Pittocka!

— Jedna nam je ptičica otpjevala — ste ti i Pittock dobri prijatelji. Ja nisam povjerovao, ali George tvrdi da je to oduvijek bilo, da si dvolični

pas i da će te ubiti čim mu se zato ukaže prilika. Trgovina nam prilično slabo ide, mali, a naš je Indijanac premoren; izgubio je živce i s nekoliko Indijanaca napao jednu izvidnicu. Stekao je nekoliko skalpova i par sitnica koje se ne mogu unovčiti. Sve je to u vezi s onom djevojčuricom i time što je Pittock naglo povjerovao da je postao čvrst čovjek. Tako, sada znaš zašto smo ovdje. I nećemo otići dok ne saznamo gdje je ona drolja.

— A ako zbilja ne znam? — zapita posprudno Reno.

— Samo nemoj to reći! Nemoj reći da smo straži uzalud dali dvadeset dolara da nas pusti unutra. Mi se ne šalimo, prokletstvo!

— Ja zaista ne znam gdje je djevojka — reče Reno i nasloni se na zid. — Isto tako ne znam što Pittock radi ili ne radi. To je njegova djevojka, zar ne? Sam si to rekao. Ona će dobiti njegovo dijete...

— S tim je svršeno, do vraga! — reče George ogavnim glasom. — Možda želiš da ti utjeram metak u lubanju?

— Naprijed, George! — reče Reno.

Buck ustane i popravi hlače pa opet progovori.

— Slušaj, mali, čini mi se da se smatraš silno jakim. I misliš da smo nas dvojica idioti, zar ne? Ali tu se gadno varaš, dragi moj. George i ja znamo posve točno gdje se može nešto dignuti. Dakle dobro, priznanjem da Georgeov revolver ovdje ništa ne može. Ali ti ne sjediš uvijek tu unutra. Ponekad iziđeš, a i Pittock mora ponekad izaći, premda mu u kičmi sjedi prokleti strah pa ima pune gaće. I uvijek je u strahu kad iziđe na cestu jer zna da smo u blizini da pazimo na njega. Zna i to da bi mu naš Indijanac s veseljem

nožem izrezao srce i sirovog pojeo. Ne isplati se ni to što nisi s nama prijazan. Sada si postao kaplar, zar ne? Premda ne žudiš postati general; ipak znamo da i ti imaš neki svoj cilj.

— Tako, tako — reče Reno. — To je i meni zanimljivo. A što je moj cilj, ako smijem pitati?

— Reći ću ti samo jednu riječ, mali... Brenda!

Renou se u žilama sledi krv. Zagleda se u Buckovo okruglo lice. Buckove sitne oči su sjale, izgledao je kao štakor.

— Onda? — upita Buck.

— Što je s Brendom? — začuje Reno samog sebe kako pita, premda se još nije snašao. — Prokleti govna-ri, recite što je s Brendom?

— Ne uzrujavaj se, mali. Samo sam rekao da su nam tvoji ciljevi poznati. Svaki čovjek ima ambicije, zar ne? A to čini čovjeka osjetljivim. Za tebe će dakle biti bolje da s nama budeš prijazan, bez obzira je li te Georgeov revolver dojmljuje ili ne...

Reno je duboko disao. Malo se smiri pa reče:

— A sada dobro slušaj, Buck, što ću ti reći. U prvom redu ja nisam Pittock, što ste vas dvojica potcijenili. Drugo, ja ni s vama ni s vašom trgovinom ne želim imati nikakva posla. Ne znam što je Pittock učinio s Lizom a ni to što je morao učiniti. Niti sam Pittockov prijatelj, niti želim biti njegov anđeo čuvar. To je sve što vam želim reći. A sada napolje! Imate na raspolaganju samo minutu vremena da napustite Fort Bowie. Jasno, Buck? Nakon jedne minute dat ću nalog da se puca na dva civila što su se ušuljala u

tvrdavu kao indijanski špijuni. Napolje!

Buck nakrivi glavu, pogleda ga pa reče:

— To... ti to valjda ne misliš ozbiljno, mali?

— Ako se želiš uvjeriti, izvoli, Buck! — reče Reno.

— Što sam ti rekao, Buck? — uplete se George. — To sam znao od samog početka. Ali ti si prokleti idiote...

— Zaveži! — prekine ga Buck pa se okrene Renou:

— A ti ćeš još o nama čuti, glupane! — reče oštro.

— Imaš još pola minute, Buck — reče hladno Reno pa otvori izlazna vrata. Buck i George više nisu otezali, nego brzo iziđu.

Reno je grozničavo razmišljao. Što je s Pittockom? Nešto se moralo dogoditi, inače ova dvojica ne bi došla...

Reno pogleda na svoj džepni sat. Bilo je devet sati. Pao je mrak. Sjeti se: Plunkin! Brenda! Reno se umije, počeslja, natakne šešir i pođe.

Svi su već bili tu, ne samo oficiri i podoficiri H odreda, nego cijele utvrde. Služila se hladna večera. Uzvanici su stajali u malim grupama i razgovarali.

Tom otvori pred Renoom vrata i najavi:

— Kaplar Jim Miller! — i time prekine žamor.

Sve se glave okrenu prema vratima. Reno opazi Pitcocka, bljedog kao obično. Stajao je sam. Major Plunkin pogleda Renoa ispitujućim pogledom. Kapetan Smith je razgovarao s Brendom. Brenda je bila dražesna s kovrčama, ali ju je tamnoplava haljina činila starijom.

Plunkin pođe u susret Renou, a nekoliko oficira mu se pridruži. Major reče:

— Ushićen sam što ste se mogli odazvati mojem pozivu, kaplare Milleru!

Renou se učini da u njegovu glasu čuje podrugljiv prizvuk; pa se uljudno ispriča što je zakasnio. Svi, a naročito starije žene, s blagonaklonim osmjehom dočekaju ispriku lijepog, novopečenog kaplara, mladog, smeđe opaljene kože. Reno se odmah ogleda za Brendom. Ona je još kratko razgovarala s kapetanom Smithom, zatim se pristojno ispriča, pa pođe prema Renou. Primijetila je da je očima zove neka mu priđe; nije valjda došao ovamo da se zabavlja sa starim damama!

Brenda je pokazala zamjernu vještinu. Najprije je trenutak izišla van, a kad se vraćala, tobože je slučajno naišla na njega. Major Plunkin se odmah približi na tri koraka i prividno se upusti u razgovor s dvije dame. Ali Renou nije promaklo da napeto prati njihovu malu scenu.

— Oh, kaplar Miller! — reče Brenda.

Reno se duboko i otmjeno pokloni pa reče:

— Oprostite na mojoj nepažnji, gospođice Plunkin. Bio sam zamišljen...

— Ništa zato! — prekine ga Brenda. — I tako sam se cijele večeri nadala da ću s vama moći porazgovoriti nekoliko riječi. Kapetan Smith mi je o vama pripovijedao...

— Nadam se da nije pretjerao — odgovori Reno. — Ne vjerujem, gospođice Plunkin, da se o meni može mnogo što reći...

— Skromnost je krijepost koja se uvijek ne isplati — odgovori Brenda.

— Vi ste se u onoj borbi tako sjajno držali, da je i moj otac bio zadržan.
— Brenda se okrene ocu i dobaci mu topao pogled. — Zar ne, oče? Kaplar Miller je izvanredan čovjek!

Plunkin, koji se pretvarao da ne sluša njihov razgovor, pocrveni, ali nije mogao uzmaknuti. Zbuni se, pogleda kćerku s predbacivanjem i reče:

— Brenda, molim te!

Brenda se nasmije i reče:

— Dođite, Milleru, malo ćemo razgledati kuću.

Uhvati ga ispod ruke, pođu, a ona nastavi:

— Ovo je službeno primanje gdje si ti, moglo bi se reći, počasni gost. Prema tome je meni kao domaćinovo kćerki dužnost i čast da ti ukažem pažnju. Osim toga moram napokon shvatiti kako sam dovoljno odrasla da i sama donosim neke zaključke.

Pošli su na balkon koji je bio vrlo velik, a na njemu je bilo posuda s visokim raslinjem. Premda je tu već bilo nekoliko parova što su se došli diviti zvijezdama, ipak su našli kutak, gdje su mogli biti nevidljivi za ostale. On je zagrl i poljubi. Kad je došla do daha, reče:

— Gotovo sam umrla od straha. Bojala sam se da su vas Apaši sve pobili.

Ponovno su se poljubili, no on se iznenada sjeti grbavog Bucka i Georgea s revolverom pa mu postane tjeskobno.

— Ljubiš li me, Reno? — zapita djevojka.

— Ljubim te kao sam vrag...

— I ja tebe. Reci, jesi li obzilirao mislio kad si govorio o ženidbi?

On se nasmije.

— Prvi put sam te želio naljutiti... Sada ti mogu reći da mislim ozbiljno!

— Želiš li postati moj suprug?

— Da...

Reno je istodobno mislio na Bucka i Pittocka, zato upita:

— Poznaš li nekog grbavog čovjeka?

— Ne. Zašto me to pitaš? Ne poznajem takvog čovjeka...

— Zaboravi što sam rekao!

— Je li to nešto u vezi s Pittockom? — zapita ona iznenada, a njezin je glas bio ozbiljan i ispitivački. — Nikada te nisam pitala, Reno, što se zapravo događalo one noći kad smo se sreli pred Pittockovim stanom. Kakvo je to bilo stenjanje? To nije jaukao Pittock, zar ne?

— Kako bih ja to mogao znati? Ja sam...

— Ne govori gluposti.

— Slušaj — prekine je on. — Radi se o Pittocku, ali to je sve što znam.

— Tajne? — zapita ona malo uvrijeđeno?

— Ne takva, o kakvima ti misliš, Brenda, ti znaš da u tvrdavi nema čovjeka koji bi prema njemu osjećao naklonost. Većina bi ga vojnika najradije vidjela u paklu! Ne trpe ga ni podoficiri. Smatraju ga fanatikom.

— Tata je uvijek mislio, da bi mogao nešto postići...

— Znam, znam — Reno uzme njezinu ruku i čvrsto je stisne. — Ovdje u Fort Bowie i drugdje dogodile su se stvari koje su Pittocka malo ošamutile.

— Pittock je mučio ljude, Reno. Primijetila sam da se promijenio otkako... — ona trenutak zašuti, a onda nastavi: — otkako si ti ovdje. Nisam to samo ja primijetila. I tata i svi ostali su zapazili da je Pittock

postao drugi čovjek. Ja sam čak čula i neke čudne glasine. Neki misle... neki tvrde... — opet se prekine kao da traži prave riječi, pa nastavi: — Pittock nije nikada imao djevojku. A ovdje u tvrđavi, mislim među vojnicima, ima i ... drukčijih. Zato što ovdje nema drugih djevojaka osim onih koje treba plaćati...

Na takvo što Reno nije nikada pomišljao. Brenda nastavi:

— Ja, naravno, nikada nisam vjerovala tim glasinama, Reno. Moraš mi vjerovati! Ne želim te povrijediti, ali mislim da je bolje da to saznaš od mene kako bi se u buduću znao ravnati!

On se nasmije, ogrli je oko pasa, pa reče:

— Ti to najbolje znaš, djevojko, zar ne?

On je poljubi, a ona kroz poljubac dahne:

— Da...

Reno je mislio da će Brenda zbog poljubaca zaboraviti Pittocka, no ona ga zapita:

— Htio si mi reći što se onda dogodilo, Reno.

— Ništa, djevojko — odgovori on gotovo nestrpljivo. — Bolje je da me dalje ne pitaš.

— A čovjek s grbom?

— Jedan moj neprijatelj. Kaži mi ako ga budeš vidjela.

— Ti se smješkaš, Reno, ali ja mislim da je sve to vrlo ozbiljno, zar ne, ozbiljno i opasno, i to me uznemiruje! Nešto nije u redu, Reno. U Fort Bowleu se nešto događa. A ti si u to jako upleten...

On je bez riječi odvede u blagovaonicu. Tu se osvrne za Pittockom, ali njega više nije bilo.

— Pittock je otišao — reče Brendi a ona samo kimne glavom. Onda odgovori:

— Pitat ću Toma što je s njim. To neće biti napadno.

Brenda pođe do Toma, a Reno prozoru, gdje je čekao na nju. Kad se vratila reče da ju je Tom obavijestio da je Pittock prije pola sata otišao. Ispričao se da mu nije dobro.

...

Prošla je ponoć kad je Reno stigao do Pittockova stana i pokucao. Nitko se nije javljao.

Reno se uznemiri. Gdje bi mogao biti Pittock? U mislima prijeđe događaje posljednjih dana pa se sjeti da narednik večeras gotovo nije progovorio, premda mu je inače pričao mnogo više nego što je Reno očekivao i želio. Zna li da su Buck i George bili u njega i da traže Liz, koja bi, prema Pittockovim riječima, trebala biti mrtva?

Reno pritegne opasač i pođe.

Kamo?

Reno se ogleda. Uz rub korala opazi sjenu čovjeka s puškom na ramenu. Pođe prema njemu i pozove ga.

— Da, gospodine? — zapita vojnik.

— Sve u redu?

— Da, gospodine. Sve je u redu.

Bio je to mlađi vojnik i Reno ga zapita koliko je dugo na straži. Vojnik odgovori:

— Pola sata, gospodine. Smijenio sam Hanka Morgana.

— Je li netko prolazio ovuda, možda dolazio po konja?

— Ne, gospodine, nikoga nisam vidio. Ali ja sam ovdje samo pola sata.

Reno pođe do stražarske kućice, gdje nađe kaplara Andrewa Chesterfielda.

— Želiš me zamijeniti, momče? — zapita ovaj s osmijehom.

— Mogu li govoriti sa stražarom koji je zamijenjen prije pola sata? — zapita Reno.

— Zar se nešto dogodilo?

— Ništa naročito. Pittock mi je rekao da su se oko korala šuljala dva građana. Mislim da je Pittock pošao ispitati tu stvar, a ja ga trebam.

— Je li to službena stvar? Mislim, je li koji od mojih momaka učinio neki...

— Nitko ne zna ništa o tome, Chesterfielde — prekine ga Reno — i mi to nećemo razglasiti prije nego saznamo što je po srijedi. Mogu li... — zapita Reno i pokaže na vrata male spavaonice s rešetkom na prozoru.

Chesterfield kimne glavom, uzme svjetiljku i pođe:

— Dobro, Milleru — reče — porazgovarajmo s momcima.

Vojnici koji su prije pola sata bili na straži, sada su spavali. Chesterfield pođe od jednog do drugog, prodrma ih i reče da su dobili posjet. Momci su žmirkali i pospano gledali.

— Ovdje je kaplar Miller. On će vam postaviti nekoliko pitanja.

Reno zapita tko je sve do sada bio na traži kraj korala i štala, i jesu li primijenili da netko prolazi.

Javi se mladi crvenokosi momak Hank Morgan. Reče da se nije ništa sumnjivo dogodilo, nikoga nije vidio i nitko nije dolazio po konja. Zamisli se malo pa doda:

— Osim narednika Pittocka. Njega sam vidio.

— Narednika Pittock? — zapita Reno,

— Da, gospodine. Stigao je trenutak prija smjene. Odveo je konja.

— Naravno da si ga zapitao kako to da usred noći osedlava konja i odlazi iz tvrđave, zar ne?

— Gospodine, Pittock je narednik — odgovori mladić — Samo je rekao da ide po tajnom zadatku.

Momak ga ništa nije pitao, nije se o tome ni brinuo, a nije niti vidio na koji je izlaz Pittock izišao iz tvrđave.

Tada se javi drugi stražar i reče:

— Gospodine, ja sam bio na straži na zapadnom izlazu. Došao je narednik Pittock s Jimmyjem Deanom.

— Je li narednik što rekao?

— Da. Zapovijedio je da budemo vrlo pažljivi, jer se navodno u blizini tvrđave šuljaju apaški izviđači. Eto, gospodine, mi smo ga propustili. Pittockov izlazak smo zabilježili u knjigu izlazaka, kako je propisano.

Bilo je to sve što je Reno mogao saznati, ipak je i to bilo nešto. Zahvali se Chesterfieldu i pođe u koral.

Mladić koji je tu bio na straži, priđe mu pa ga zapita:

— Gospodine, jeste li razgovarali s kaplarom Chesterfieldom? Ja bih sada po propisu morao obavijestiti kaplara. I da ste general, gospodine! To je naređenje i ja ne želim da sutra dobijem po glavi jer ste jednostavno izjahali.

— Sve je u redu — reče Reno. — Javio sam se kaplaru Chesterfieldu. Idem po tajnom zadatku.

Mladić se nasloni na ogradu pa zapita:

— Opasan zadatak, gospodine?

— Noć je uvijek opasna, mladiću — reče Reno. — Vojnik je bio najmanje godinu dana mlađi od njega.

U međuvremenu je osedlao konja, uzeo uzde i izveo ga iz korala.

Dva stražara na zapadnom izlazu nisu mu pravila nikakve poteškoće. Samo je jedan od njih rekao da Renoov izlazak mora zapisati.

— Učini to, mladiću — reče Reno.
— Ja sam kaplar Miller. Jim Miller.

Momci mu otvore izlazna vrata i on izjaše u noć.

U kući je bio mrak. Sve je bilo tiho i nekako neprirodno.

Reno prihvati mjedenu alku i lupne nekoliko puta o vrata. Ništa se ne pomakne. Reno pomisli da su stanovnici ove kuće imali za sobom vrlo naporan dan.

Pođe oko kuće. Zalaje pas. Prozori su bili zatvoreni, uska vrata zaključana.

Reno još jednom zakuca na glavna vrata; tada začuje kako u kući škripe jedna vrata i približavaju se umorni koraci.

— Tko je? — zapita reski ženski glas.

— Šalje me Buck — reče Reno. — Otvori, prokletstvo! Nešto se dogodilo s Pittockom!

— Idi k vragu! — vikne kreštavi glas. — I reci Bucku neka se i on tornja do vraga! Ne želim više imati posla ni s njim ni s njegovom šugavom bandom!

— Otvori, želim s tobom razgovarati!

— Djevojke spavaju. Dođi sutra u jutro, ako hoćeš.

— Radi se o Liz! Čuješ li? O Liz i Pittocku!

Neko je vrijeme vladala tišina, onda ona s druge strane otključa vrata. Bila je visoka i mršava, koščata lica i očiju okruženih velikim podočnjacima.

— Plavi? Ti si me prevario! Slušaj, djevojke spavaju i neće te pustiti. Ako bježiš, sakrij se negdje drugdje. Koja te je od mojih djevojaka zaludila? Sandy? Mary?

— Madam, samo nekoliko pitanja! Vrlo je hitno. Radi se o... životu i smrti...

— Sve što se događa, radi se o životu i smrti, mladiću — reče ona. — Što hoćeš?

— Liz?

— Ona je... — naglo se prekine, pa zapita! — Što hoćeš od nje?

— Pittock je moj prijatelj, madam. On je noćas nekuda otišao i ja se bojim da će učiniti glupost. Mislim da želi napasti Bucka i Georgea.

— Pittock? — ona se grubo nasmije. — Slušaj, mladiću, Pittock nije čovjek, koji bi...

— Znam da je Liz mrtva, madam — brzo je prekine Reno. — Ja znam dosta toga i zato sam zabrinut. Večeras su Buck i George bili u tvrđavi i tražili Pittocku. Nisu ga našli, pa su došli u moj stan. Pitali su za Liz. Čini se da nešto ne ide kako oni žele. Nešto nije u redu...

Ona se trenutak zagleda u njega. Tada se odmakne od vrata i reče:

— Uđi, mladiću...

Kad je Reno napustio kuću, znao je kamo treba ići. Uskoči u sedlo i potjera konja niz ulicu, prođe pokraj »Saluna čegrtuši« i dalje uz male kućice pred kojima su u prašini spavali Indijanci.

Reno je razmišljao o onome što mu je ispričavljala žena. Bila je to duga, nevjerojatna i opasna priča, i tko se zatekne na njezinom kraju, neće dobro proći. A Reno je osjećao da se priča upravo sada približavala kraju. Pittock je bio vrlo blizu smrti.

DJEVOJKE!

tina

JE REVIJA ZA NAS

tina

JE REVIJA SA STRIPOVIMA

tina

PIŠE O NAŠIM RADOSTIMA

tina

PIŠE O NAŠIM BRIGAMA

tina

PIŠE O NAŠIM TAJNAMA

u TINI ćeš naći sebe

u sebi ćeš naći TINU



Reno sakrije konja. Njagove su klame bile tiše od konjskih kopita.

Šuljao se oprezno oštrom travom, visokom do koljena. Zapinjao je hlačama za trnovito grmlje. Nije to osjećao. Pogled mu je bio uprt u kućicu što je stajala podalje od ostalih.

Bila je to kuća Bucka i Georgea.

U blizini nije bilo konja. Reno stigne do ugažena puteljka zastane i oslušne. Iz kuće dopru šumovi. Zveka željezo, nešto tupo padne na pod.

Reno se šuljao na prstima, stigne do kuće i popne se uz dvije stube do ulaza. Vrata se malo odškrinu. Reno s jezom pomisli, zove li to njega smrt da uđe? Obuzme ga slabost. Još je trenutak oklijevao i pažljivo osluškivao. Začuje stenjanje. Nije to bilo stenjanje slično onom u Pittockovu stanu. Bijae tiho i otegnuto.

Reno izvadi revolver, podigne nogu i čizmom udari o vrata. Sve je bilo u mraku. Mrtva tišina. Ne, nije bila mrtva: začuje tiho disanje čovjeka. Tada opet stenjanje s desne strane.

— Pittock — zazove Reno tiho. — Hej, Pittock!

Daske zaškripe.

— Buck — hukne Reno u tamu.

— Ah — odjekne odgovor.

Sada je nepoznati disao kratko i brzo.

Reno zaključi da mu je potrebno svjetlo. Ogleda se, ali u mraku ništa ne nađe. Odjednom jako svjetlo zaslijepi Renoa. Blijesak i prasak hica. Metak se negdje zabije u drvo.

Ponovno mrak. Pred Renoovim očima skakutale su šare bljeska i mrak mu se učini još tamnijim, tako da je jedva razabrao nešto svjetlije obrise vrata. Skoči do njih i iziđe

pred kuću, gdje je ranije na gredi primijetio svjetiljku.

Ponovno pucanj. Reno hitro skine svjetiljku i klekne ispod prozora. Drhtavim prstima potraži šibice, ali ih ne nađe. Svjetiljka je postala beskorisna. Reno ustane.

Sve je bilo tiho. Prošlo je nekoliko minuta a da se ništa nije pomaklo, šapnulo. Tada začuje grubi glas, oslabljen i razvučen teškim disanjem.

— Uđi mali... sve je... prošlo...

Bio je to Buckov glas i Reno se ne pomakne.

— Gdje je George? — zapita izvana.

— Nije... George... Pittock... Ja sam sam, mali. Uđi.

Bio je ranjen. Sudeći po glasu, gadno ga je zahvatilo, ali s takvim čovjek nikada ne može biti siguran... Imao je revolver i, eto, uspjelo mu je da opali...

— Baci revolver, Buck — reče Reno. — I zapali svjetlo.

Buck zastenje. Reno začuje neko grebanje i tada plane svjetlo u kući. Reno se oprezno podigne na prste i proviri kroz prozor. Opazi Bucka na podu između prevrnutog stola i razbijenog stolca. Sve je plivalo u krvi.

Reno primijeti i revolver nekoliko koraka udaljen od Bucka. Na podu. A Buck se cerio.

Reno priđe vratima. Kad je ušao, Buck reče:

— Halo, mali!

Iznenadio ga je. U snu. Kad se probudio vidio je Pittocku i osjetio kako mu drži nož pod vratom. Pittock je postavio nekoliko pitanja, na koja je Buck, s obzirom na nož,

smjesta odgovorio. Onda ga je htio Pittock ubiti. Nekoliko puta je udario nožem. Buck je pao na pod, prevrnuo stol i nekoliko stolaca. Ostao je nepomično ležati. Kroz stisnute vjeđe vidio je kako Pittock stoji iznad njega sa zamahnutim nožem. Izgledao je poput vraga.

Buck je nepomično ležao i pretvarao se da je mrtav. U tom trenutku to je jedino bilo pametno. Vidio je kako je Pittock obрисao nož i izašao da potraži Georgea.

Nakon stanovitog vremena Buck je uzeo revolver. Odlučio je da se ubije, ali je začuo korake. Netko je hodao vani u noći. Buck je pomislio da je to Pittock ili George, koji tko zna zašto dolazi ovamo. Zato je pucao. Tada nastavi:

— Ako Pittock nađe Georgea i ubije ga, čeka ga novi doživljaj. A naš je Indijanac uvijek govorio kako želi Pittocku nožem izrezati srce i pojesti ga za doručak. Sirovo, neosoljeno.

— Gdje? — upita Reno sav napet. — Kamo će poći Pittock kad likvidira Georgea?

— Hillcrest — odgovori Buck. — Tamo će... — Buck se gadno naceri, ispruži ruke kao da traži za što bi se uhvatio. Onda padne. Bio je mrtav.

George je sjedio u sobi u kojoj je Reno prvi put vidio Liz. Gorjela je svjetiljka i njezino je titravo svjetlo skakutalo po smrtnoblijedom licu.

George je držao revolver u ruci. Kao uvijek, pomisli Reno. Čak i sada kad je bio mrtav.

Na prsima je imao veliku rupu. Moglo se zaključiti po putanji da ga je metak pogodio s vrata; s desne je strane ušao u grudi, izišao iz leđa.

Tamo gdje je u tom trenutku stajao Pittock, a gdje sada stoji on, Reno, bio je na tlu krvi.

Pittock je pogodio Georgea. Ali George, koji je uvijek imao revolver u ruci, pogodio je i njega, Pittockca.

Hillcrest.

Naselje u pustinji, mrtvo u sivilu zore.

Reno pogleda preko stare ceste kojom više nitko nije putovao. Opazi konjanika koji je zastao na brežuljku i promatrao mrtvo naselje.

Mrtvo? Ne. Hillcrest nije mrtav. Usred zelenila dizao se dim. Tamo su dolje bili ljudi. Hatfield, luđak, imao je goste.

A tamo prijeko sjedio je Pittock, ranjen i spreman na smrt.

Reno podbode konja. Pojuri preko brežuljka u galopu i onda skrene prema cesti. Opazi Pittockca koji se okrene u sedlu.

Reno uzbuđeno pomisli: »Nebesa! Ne budi sada lud! Pričekaj me! Nisu dolje samo Hatfield i tvoj čovjek! Tamo je njihov Indijanac koji ti želi živom izrezati srce!«

Pittock se uspravi u sedlu i potjera konja. Konj najprije pođe polako. Reno vikne:

— Pittock!

Pittock podbode konja, ovaj pojuri i jahač nestane iza brežuljka.

Pittockov konj zapne, poskoči i Pittock izleti iz sedla. U zraku se prevrne i padne u grmlje.

Reno zaustavi svog konja malo podalje. Zatim izvadi pušku, pa ponovno obode umornog konja. Ubrzo stigne na brežuljak koji je bio samo dvije stotine stopa udaljen od ruševina i groblja.

Zaustavi konja i opazi kako nekoliko ljudi puca na čovjeka što je nepomično ležao u grmlju.

Reno podigne pušku na rame, naciľja i opali. Pogodi čovjeka duge crne kose; vjerojatno je to bio Apaš. Reno je pucao dalje. Jednog čovjeka pogodi u trbuh. Prebroji još petoricu što su se posakrivali po ruševinama.

Reno jurne niz brežuljak, načini luk oko ruševina, skoči s konja i ostavi ga u jednoj kamenoj pukotini za vodu. Zaklonjen grmljem oprezno se približavao sakrivenim ljudima. Stigne do ruševina, prođe pokraj nekih zidova, jednoga prekorači i opazi Hatfieldovu kuću, stolove, bačve i čaše, ništa se nije promijenilo. Na čelu stola sjedio je čovjek, golem, širokih ramena, od vjetra i sunca opaljene kože, oštarih muževnih crta lica. Moglo mu je biti oko trideset godina. Na čelu je imao brazgotinu.

Začuje se pucketanje grančica i iz grmlja iziđe čovjek s puškom u ruci. Brzo je i teško disao.

— To je bio Pittock — reče. — Skinuli smo ga s konja i sada mu naš Indijanac skida skalp.

Čovjek koji je sjedio na čelu stola podigne pogled i zapita:

— A što je s onim hicima iz puške?

— To je bio netko drugi. Čini se da je Pittock netko progonio, gazda. Sam vrag zna tko bi to mogao biti. Pogodio je Loco i Billa Halla, a onda nestao u grmlju. Nije valjda tako lud, pa da dođe ovamo, gazda. Zna i sam što ga ovdje čeka.

— Ne želim nikakvo mudrovanje! Hoću da tog čovjeka dovedeš ovamo. Jasno. Ratcliff?

Ratcliff kinne glavom, pa reče:

— Uхватit ćemo ga, bez brige, gazda! Idemo po njega!

— Zašto onda još tu stojiš? Tor-naj se do vraga!

Reno pomisli da savjet nije loš. Naciľja i odapne. Čovjek koji je upravo htio krenuti, zavrti se oko sebe i padne pogođen hicem u glavu.

Čovjek na čelu stola ostane trenutač nepomičan. Tada ustane kao da je upravo završio ručak, pa se napola okrene, tako da mu je Reno mogao vidjeti lice.

Reno dovikne:



— Dobar dan, poručniče!

Čovjek otvori usta, zastane, a onda odgovori:

— Već sam pomislio da se Pittock izvukao. Što znači ova šala, čovječe? Ratcliff mi je rekao da ti držiš s Pittockom.

— Kaplar Miller — reče Reno. — Jim Miller. Inače me svi zovu Reno. Ja sam prisni prijatelj Pittock.

— Aha — reče čovjek i obilzne usne. — Nisam nikad slutio da bi Pittock mogao steći prijatelja.

— Po tome se vidi kako se čovjek može prevariti — reče Reno koji se u međuvremenu popeo na drugi zid i sada s njega skočio. — Poručniče, sada lijepo zajedno idemo gore, da jednog ludog Indijanca naučimo lijepom ponašanju, zar ne?

— Ti misliš onog našeg Indijanca?

— Točno, poručniče. On neće Pittocku izrezat srce, ukoliko to, naime, još uopće možemo spriječiti. Ja hoću...

Plane hitac i zrak raspara rezak krik Indijanaca. Reno se ne pomakne i ne okrene glavu, i dalje ciljajući u poručnika. No ovaj okrene glavu u smjeru odakle se čuo hitac.

— To je Indijančeva igra — reče ne previše ljutito. — Indijanci su pomalo ludi, Milleru. Njima ovakvo što čini veselje. Razumiješ li ti to?

Reno kimne glavom pa reče:

— Naprijed! Hajdemo!

Puškom pokaže smjer među grmljem. Čovjek se nasmije, slegne ramenima i pođe pred njim do mjesta odakle su se mogli vidjeti križevi.

Na jednom zidu čučao je Hatfield, rukama ogrlio koljena, gledao u pustinju i kesio se.

Iz grmlja iziđe Indijanac.

U desnoj je ruci držao nož, a u lijevoj skalp kojim je mahao iznad glave.

Reno osjeti kako mu se zgrčilo srce. Pušku je držao prislonjenu o kuk. Kad je Indijanac stigao do ruba zaravni, Renoa udari vlastita puška u kuk. Pogodio je Indijanca u trbuh, ali nije prestao pucati sve dok zločinac nije pao na koljena. Zatim

ga metak pogodi u glavu, a kada ga pogodi i slijedeći hitac, bio je već mrtav. Srušio se u travu.

Tek kad je ispalio zadnji metak Reno shvati da je puška prazna i da je napravio pogrešku. Naglo se okrene i pogleda čovjeka koji nije nosio oružje i s nekoliko skokova stigne do njega.

Zgrabi ga, podigne sa zemlje, udari snažno koljenom u trbuh, zatim mu zabije koljeno u glavu, okrene mu desnu ruku na leđa i snažno ga okrene oko osi. U tom trenutku iz grmlja izniknu dva čovjeka s upere-nim revolverima.

Reno izvuče svoj revolver, položi ga uz vrat poručnika, tako da su ona dvojica mogla vidjeti otvor cijevi pa reče:

— Vaši izgledi nisu previše ružičasti, zar ne?

Jedan kimne glavom.

— Imali smo pomalo smolu, kaplare. Ali bit će za vas bolje ako nas ostavite na miru, zar ne Bill?

A Bill koji je u prvi mah izgledao vrlo ratoborno, slegne ramenima:

— Trgovina je i tako otišla do vraga, kaplare.

— Onda je najbolje da iščeznete — reče Reno.

Iako je znao da su dezertteri, sada se nije mogao time baviti. Svatko je imao svoje vlastito mišljenje o ratu i vojsci. I tako oni bez riječi nestanu u grmlju.

Reno popusti malo poručniku desnu ruku koju je još uvijek držao zavrnutu na leđima.

— Onda, poručniče, kako je?

— Glupo pitanje — reče čovjek. — Moja je trgovina zbilja otišla do vraga! Prokletstvo! A tako je izvanredno sve počelo...

Reno se vratio u tvrđavu. Doveo je i svezana čovjeka.

Svi su bili nemalo iznenađeni kad su prepoznali poručnika Jeffersona.

Svojedobno je cijela posada tvrđave dva dana tragala za njim. Našli su tada pougljenjeno tijelo i pokopali ga sa svim počastima, uz pucnjeve pušaka.

Reno ostavi zarobljenika u stražarnici a sam pođe u zapovjedništvo. Za sobom je vukao konja s Pittockom

u vim tijelom. Pred vratima je stajao major Plunkin ozbiljna izraza lica.

— Pittock? — zapita posve bezrazložno major.

Reno kimne glavom.

— Ja to uopće ne razumijem — reče major. — Uđite, kaplare Milleru. Mislim da mi morate ispričati cijelu priču.

Reno se umorno nasmiješi.

— Pitajte Jeffersona — odgovori. — On zna sve mnogo bolje...

KRAJ

KWIZ

• križaljke • testovi • rebusi
• ljubavne i kriminalne priče • šale

**izlazi svake
druge srijede**

40 STRANA • 3 DINARA

.....

za 7 dana

ROBERT ULLMAN

NASLJEDE NASILJA

.....

